

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Miroslava NOVÁKOVÁ

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Vybrané barokní stavby Jana Blažeje Santiniho – Aichla ve Žďáru nad
Sázavou a jeho okolí

Miroslava Nováková

Bakalářská práce
2009

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra věd o výchově
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslava NOVÁKOVÁ**

Studijní program: **B6107 Humanitní studia**

Studijní obor: **Humanitní studia**

Název tématu: **Vybrané barokní stavby Jana Blažeje Santiniho-Aichla ve Žďáru nad Sázavou a jeho okolí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Zpracovatelka se seznámí s dostupnými archívními prameny (pamětní knihy Farních úřadů aj.), historickou a umělecko-historickou literaturou ke zvolenému tématu. Získané informace zkonfrontuje s terénním průzkumem jednotlivých architektonických staveb, jehož nedílnou součástí bude fotografická dokumentace. Úvodní kapitoly práce stručně seznámí s životem a dílem architekta J. B. Santiniho a se stavební historií jeho vybraných barokních staveb na Žďársku. Pozornost bude věnována především historii oprav jednotlivých objektů v moderní době, tj. v 19. a 20. století. Vlastním těžištěm práce bude sociologicky orientovaný průzkum (provedený dotazníkovou metodou) zaměřený na zjištění míry znalosti místních barokních památek a povědomí o Santiniho životě a díle u vzorku příslušníků tří rozdílných generací (13-18let, 19-39let, 40-59 let, 60 a více let) obyvatel Žďáru nad Sázavou a okolních obcí (Bobrová, Zvole, Obyčtov, Ostrov nad Oslavou).

OSNOVA:

1. Úvod: Jan Blažej Santini-Aichel - život a dílo
2. Stať: a. kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, Žďár nad Sázavou
b. Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou
c. kostel sv. Petra a Pavla v Horní Bobrově
d. kostel sv. Václava ve Zvoli
e. kostel Navštívení Panny Marie na půdorysu želvy v Obyčtově
f. panská hospoda v Ostrově nad Oslavou
g. další realizace - hospodářský dvůr zv. Lyra, Žďár nad Sázavou, cukrárna U tří hvězd, Žďár nad Sázavou, ..
3. Závěr: Znalosti dnešních lidí o Santiniho památkách

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

HOLEČKOVÁ, Marie. Vysočinou po stopách Santiniho. 1.vyd.Beroun:MH Beroun,2006

KOTRBA, Viktor. Česká barokní gotika - Dílo Jana Santiniho - Aichla. 1.vyd.Praha:Academia,1976

NEUMANN, Jaromír. Český barok. 2.vyd.Praha:Odeon,1974

SEDLÁK, Jan. Jan Blažej Santini - Setkání baroku s gotikou. 1.vyd.Praha:nakl. Vyšehrad,1987

ZEMEK, Metoděj, BARTUŠEK, Antonín. Dějiny Žďáru nad Sázavou II. 1.vyd.Havlíčkův Brod:Krajské nakladatelství Havlíčkův Brod,1962

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Pavel Panoch, Ph.D.
Katedra historických věd

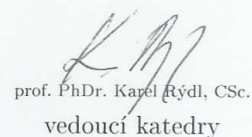
Datum zadání bakalářské práce: 30. dubna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 31. března 2009

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2008

Prohlášení autora

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 10. 03. 2009

Miroslava Nováková

ANOTACE

Práce je věnována architektonickým památkám významného architekta Jana Blažeje Santiniho - Aichla, tvůrce barokní gotiky. Práce se zabývá vybranými památkami ve Žďáru nad Sázavou a jeho okolí, zaměřuje se především na opravy těchto památek. Součástí práce je dotazník, který vyplňovali obyvatelé Žďáru nad Sázavou a několika přilehlých obcí (Bobrová, Obyčtov, Ostrov nad Oslavou a Zvole).

KLÍČOVÁ SLOVA

Baroko, Jan Blažej Santini – Aichel, Žďár nad Sázavou a okolí, opravy

TITLE

Selected Baroque Monuments by Jan Blažej Santini-Aichel in Žďár nad Sázavou Region

ABSTRACT

The work deals with an architectonic monuments of Jan Blažej Santini – Aichel, a creator of baroque Gothic. The work is concerned with selected monuments in Žďár nad Sázavou Region, it is focusing principally on reparations those monuments. A part of this work is a questionnaire, which was filled out by inhabitants in Žďár nad Sázavou Region.

KEYWORDS

Baroque, Jan Blažej Santini – Aichel, Žďár nad Sázavou Region, reparation

OBSAH

Úvod.....	7
1. Baroko.....	8
1.2 Barokní gotika.....	8
2. Jan Blažej Santini – Aichel.....	9
2.1 Předkové Jana Blažeje Santiniho – Aichla.....	9
2.2 Narození Jana Blažeje Santiniho - Aichla.....	9
2.3 Manželky a děti Jana Blažeje Santiniho – Aichla.....	9
2.4 Smrt Jana Blažeje Santiniho - Aichla.....	10
2.5 Dílo Jana Blažeje Santiniho – Aichla.....	11
3. Opat Václav Vejmluva.....	12
4. Vybrané Santiniho stavby.....	13
4.1 Kostel sv. Petra a Pavla v Horní Bobrové.....	13
4.1.2 Shrnutí oprav kostela sv. Petra a Pavla v Horní Bobrové.....	14
4.2 Poutní kostel Navštívení Panny Marie v Obyčtově.....	15
4.2.1 Farní protokoly obyčtovské farnosti.....	16
4.2.2 Opravy poutního kostela Navštívení Panny Marie v Obyčtově v datech	16
4.2.3 Shrnutí oprav poutního kostela Navštívení Panny Marie v Obyčtově.....	18
4.3 Panská hospoda v Ostrově nad Oslavou.....	19
4.3.1 Opravy panské hospody v Ostrově nad Oslavou v datech.....	19
4.3.2 Shrnutí oprav panské hospody v Ostrově nad Oslavou.....	20
4.4 Kostel sv. Václava ve Zvoli.....	20
4.4.1 Opravy kostela sv. Václava ve Zvoli v datech.....	21
4.4.2 Shrnutí oprav kostela sv. Václava ve Zvoli.....	23
4.4.3 Zvony kostela ve Zvoli.....	24
4.5 Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.....	24
4.5.1 Opravy kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou v datech.....	25
4.5.2 Shrnutí oprav kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou.....	27
4.6 Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou.....	27
4.6.1 Opravy Dolního hřbitova ve Žďáru nad Sázavou v datech.....	29
4.6.2 Shrnutí oprav Dolního hřbitova ve Žďáru nad Sázavou.....	29
4.7 Další Santiniho projekty ve Žďáru nad Sázavou a okolí.....	30
4.7.1 Hostinec „U tří hvězd“ ve Žďáru nad Sázavou.....	30
4.7.2 Hospodářský dvůr zvaný Lyra ve Žďáru nad Sázavou.....	30
5.1 Stanovení hypotéz.....	32
5.2 Vyhodnocení dotazníku.....	33
5.3 Vyhodnocení hypotéz.....	44
6. ZÁVĚR.....	50
6.1 Návrh řešení.....	51
7. POUŽITÁ LITERATURA.....	52
8. SEZNAM PŘÍLOH.....	54

Úvod

Jan Blažej Santini – Aichel byl výjimečný architekt, který po sobě zanechal velké množství stavebních památek. Ve Žďáru nad Sázavou a přilehlých obcích, kde Santini působil, je několik proslulých památek, které si zaslouží naši pozornost.

V rámci této práce jsem prostudovala základní literaturu k danému tématu a zjistila jsem, že přestože je literatury o památkách Jana Blažeje Santiniho - Aichla dostatek, žádná z publikací se nezabývá přímo opravami těchto památek. Většina publikací zkoumá a rozebírá Santiniho díla komplexně v celé České republice, méně děl se již zabývá památkami v jednotlivých oblastech. Tato práce se tedy věnuje především opravám vybraných Santiniho památek ve Žďáru nad Sázavou a jeho okolí.

Toto téma je v místě mého bydliště velmi aktuální, v minulém roce 2008 se již poněkolkáté ve Žďáru nad Sázavou konala slavnost Klášterní noc, která se věnuje památce Jana Blažeje Santiniho – Aichla. O jeho dílech zde při té příležitosti přednášeli Prof. PhDr. Mojmír Horyna, CSc. a Prof. PhDr. Vít Vlnas, PhD., který zde dokonce zmínil spolupráci Žďáru nad Sázavou s Národní galerií v Praze v roce 2009. To je jeden z důvodů, proč toto téma považuji za stále aktuální.

V teoretické části této práce vysvětluji základní znaky baroka a barokní gotiky, dále pokračuji životem Jana Blažeje Santiniho – Aichla a opata Václava Vejmluvy. V dalších kapitolách se věnuji jednotlivým památkám a jejich opravám, přičemž čerpám informace z prostudovaných publikací, uvedených v seznamu literatury. V praktické části potom vyhodnocuji dotazník, který je součástí mého výzkumu. Stanovím také několik hypotéz a ty následně potvrdím nebo vyvrátím.

Cílem mé práce je navrhnout změny, které stanovuji na základě spokojenosti obyvatel vybraných měst a obcí se současným stavem památek Jana Blažeje Santiniho – Aichla. Jako další podklad mi pomůžou vypracované dotazníky, pomocí kterých vyhodnotím vědomosti obyvatel vybraných obcí o Janu Blažejí Santinim – Aichlovi, opatu Václavu Vejmluvovi a o vybraných památkách a jejich opravách.

1. Baroko

Baroko je umělecko – kulturní směr, který vládl v Evropě dlouhou dobu. Zjednodušeně se baroko dělí do tří etap. Raný barok (1580 - 1630) respektuje ještě renesanční přístupy, vrcholný barok (1630 – 1730) a pozdní barok (1730 - 1800). Barokní architektura, jejímž jedním významným představitelem se blíže budu zabývat, má u nás mimořádný význam. Stavebních památek z tohoto období je velké množství a zachovaly se ve velmi dobrém stavu.

Země se vzpamatovávala ze třicetileté války (1618 - 1648) a rozkvétala. Velký rozkvět zažilo stavebnictví, architekti k nám přicházeli z ciziny na pozvání bohatých stavebníků, později u nás působili trvale usazení italští i jiní architekti. Právě italským zedníkem, který se usadil v Praze, byl děd Jana Blažeje Santiniho – Aichla, jehož památkám se věnuje tato práce.

Mezi nejčastější znaky baroka patří například skutečnost, že cihlové zdivo je většinou pokryto omítkou. Baroko také využívá plastickou štukovou dekoraci, výzdobou pokrývá celé plochy stěn a stropů. Půdorysy vrcholných barokních staveb jsou složitými průniky geometrických tvarů. V dynamickém baroku se také objevují typicky zvlněné fasády¹

1.2 Barokní gotika

Barokní gotika je jedinečný architektonický sloh, jejímž tvůrcem i největším představitelem je Jan Blažej Santini – Aichel. Barokní gotika je styl, který uplatňuje gotické prvky v rámci barokního výtvarného názoru.

Při pohledu na typickou Santiniho stavbu ve stylu barokní gotiky, kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou, jsou zřejmé prvky gotické i zcela barokní. Mezi gotický prvek patří například lomený oblouk (viz příloha 3, obrázek č. 34). Barokním prvkem je například neobvyklý tvar půdorysu (viz příloha 3, obr. č. 28).

---

¹ DVOŘÁČEK, Petr. *Architektura českých zemí: Baroko*. 1.vyd. Praha: Levné knihy KMa, 2005. ISBN 80-7309-275-1, s. 5, 16-20

2. Jan Blažej Santini – Aichel

2.1 Předkové Jana Blažeje Santiniho – Aichla

Antonín Aichel, děd Jana Blažeje Santiniho – Aichla, měl za svou rodnou zemi Itálii, odkud přišel do Prahy na počátku 30. let 17. století. Od konce poloviny 17. století se totiž na více než 150 let stala italská imigrace významnou součástí výtvarného dění v Praze a poté v celém Českém království. Antonín Aichel se roku 1635 oženil s Krystinou Ostovou, pocházející z Plzně. Viktor Kotrba usuzoval, že Antonín Aichel zřejmě pracoval na stavbě tzv. Nového stavení Pražského hradu, budovaného od roku 1635.

Santin Aichel, otec Jana Blažeje Santiniho – Aichla, se již narodil v Praze na Starém městě. Byl nejmladším synem Antonína Aichla a vyučil se kameníkem. Byl oddán s Alžbětou Thimovou roku 1675 a měli spolu tři děti: Jana Blažeje (1677), Alžbětu (1678) a Františka Jakuba (1680).

Santin Aichel předčasně zemřel v roce 1702.¹

2.2 Narození Jana Blažeje Santiniho - Aichla

Jan Santini byl pokřtěn 4. února 1677. Fyzickou podobu Jana Blažeje Santiniho – Aichla nezachoval žádný obraz. Je ale známo, že byl Jan chromý, a proto nemohl pokračovat v otcově řemesle, jak bylo tehdy zvykem. Jan se vyučil malířem a z toho lze soudit, že jeho indispozice k fyzicky náročnému otcovu řemeslu byla nejspíše vrozená nebo získaná v dětském věku.

2.3 Manželky a děti Jana Blažeje Santiniho – Aichla

Roku 1705 se Jan Blažej Santini – Aichel oženil s Veronikou Alžbětou Schröderovou, dcerou po zesnulém malíři, Kristiánu Schröderovi. S Veronikou Alžbětou měl čtyři děti: Jan Norbert Lukáš, Josef Rudolf Felix Řehoř, František Ignác a

---

¹ HORYNA, Mojmir. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 52, 56

Anna Veronika.

Veronika Alžběta zemřela v roce 1716, krátce po svých 30. narozeninách. Ze čtyř dětí Jana Blažeje Santiniho – Aichla se z prvního manželství dospělosti dožila pouze Anna Veronika.

Nejspíše v roce 1720 se Jan Blažej podruhé oženil. Vzal si Antonii Ignacii Chřepickou z Modliškovic, předposlední ze čtrnácti dětí rytíře Jana Hendrycha Chřepnického z Modliškovic. Tímto sňatkem uskutečnil Santini velký společenský vzestup. Z druhého manželství Jana Blažeje pocházely dvě děti: Jana Ludmila a Jan Ignacius Rochus, který zemřel brzy po narození.

Antonie Ignacie Chřepická z Modliškovic zemřela jako vdova ve věku 73 let a starší Santiniho dcera – sirotek - zřejmě vyrostla v měšťanském prostředí příbuzných v Praze z matčiny strany. Více zpráv o Santiniho rodině není známo, tímto zanikají poslední stopy potomků.¹

2.4 Smrt Jana Blažeje Santiniho - Aichla

Jan Blažej Santini – Aichel předčasně zemřel ve věku 46 let, v roce 1723. Před svou smrtí ještě sepsal závěť, kde se modlí a zmiňuje např. Matku Boží nebo sv. Jana Nepomuckého.²

Část svého jmění věnoval Jan Blažej malostranským chudým, vězňům v pražských žalářích,... Většinu peněz ale odkázal své manželce a třem dosud žijícím dětem. Jeho tělo bylo podle jeho přání pochováno v kostele sv. Jana v Oboře.

Když plaský opat Evžen Tyttl psal žďárskému opatu Václavu Vejmluvovi o smrti Jana Blažeje Santiniho – Aichla, upřímně „želel svého Santiniho, muže nad míru virtuózního a byli by si bývali přáli, aby se mohl dožít aspoň 100 let“.¹

---

¹ KOTRBA, Viktor. *Česká barokní gotika: Dílo Jana Santiniho – Aichla*. 1.vyd. Praha: nakl. Československé akademie věd, 1976, s. 138

² HORYNA, Mojmir. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 23, 65, 67

2.5 Dílo Jana Blažeje Santiniho – Aichla

Jan Blažej Santini – Aichel byl na více než 150 let zapomenut. Důvodem mohlo být to, že pravděpodobně nikdy nebyl členem zednického cechu. Navíc v odborné literatuře se Santini objevuje poprvé jako kazisvět, když „Lehner tvrdě odsuzoval jeho „ohyzné“ přestavby středověkých klášterních kostelů“.²

Výrazným vlivem, který zřejmě působil na rozvoj Santiniova talentu, bylo působení Jeana Baptiste Mathey, dlouholetého otceva známého. Jean Baptista Mathey byl známý architekt a malíř, narozený ve Francii a působící v Čechách. Někteří odborníci předpokládají, že Santini byl jeho žákem.¹

Znamé je to, že po Matheyově smrti Santini přebírá mnohé Matheyovy zakázky. Navíc Santini nebyl vyučen u žádného příslušníka stavitelského cechu. Přijetí do učení může také nasvědčovat dvojí kvalifikace, totiž malířská a architektonická. Malířem a architektem byl i Mathey, avšak nikdo jiný v tehdejší Praze.

Existují ale i názory, že Jan Blažej se vyučil u císařského malíře Kristiána Schrödera, jehož dceru si po Schröderově smrti vzal za ženu.

V letech 1696 – 1699 byl Santini na tovaryšské cestě, kde jeho pobyt v Římě dovršil zrání jeho talentu. Nejspíše v roce 1699 se Santini vrátil ke svým rodičům.

Již v prvních letech své činnosti měl Santini velmi významnou klientelu. Od roku 1700 stavěl na Zbraslavi, kde byl jeho prvním zákazníkem mezi cisterciáckými opaty Wolfgang Lochner. Ten zřejmě doporučil Santiniho opatu Jindřichu Snopkovi do Sedlce. V roce 1706 se pak Santini setkal se žďárským opatem Václavem Vejmluvou. Ve druhém desetiletí 18. století již Santini pracoval pro osm velkých mužských klášterů.²

Centrum umělcovy architektury se vytvořilo v Praze, dále ve východních Čechách (například cisterciácký klášter v Sedlci) a v západních Čechách (například klášter v Kladrubech). Skutečným ohniskem Santiniho umění se stal Žďár nad Sázavou.

---

¹ SEDLÁK, Jan. *Jan Blažej Santini: Setkání baroku s gotikou*. 1.vyd. Praha: Vyšehrad, 1987, s. 10

² HORYNA, Mojmir. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 57 - 59

3. Opat Václav Vejmluva

Při zkoumání Santiniho působení ve Žďáru nad Sázavou a jeho okolí je zcela nezbytné zmínit jméno opata Václava Vejmluvy. Václav Vejmluva byl syn brněnského sládka pivovaru kláštera cisterciáček „Aula Mariae“. Narodil se roku 1670 a do noviciátu ve Žďáru nad Sázavou vstoupil roku 1689. Po vystudování teologie v Praze byl Václav Vejmluva roku 1695 vysvěcen na kněze.

Václav Vejmluva byl známým ctitelem sv. Jana Nepomuckého, což také dokládá jeho známá podobizna z doby před rokem 1705. Mladý Vejmluva má levou ruku položenou ve zbožném gestu na prsou a pravou rukou ukazuje na malou sošku sv. Jana Nepomuckého.

Václav Vejmluva také velmi obdivoval Jana Blažeje Santiniho – Aichla a stal se investorem každé sedmé Santiniovy realizace.

4. Vybrané Santiniho stavby

4.1 Kostel sv. Petra a Pavla v Horní Bobrové

Původem středověký farní kostel v Horní Bobrové byl na počátku 18. století zcela přestavěn. Kostel byl postaven mezi roky 1714 – 1722 a vysvěcen byl v roce 1722. Zdá se, že stavební akce byla spíše realizována během dvou či tří stavebních sezon, poté snad byl kostel požehnán a dále postupně vybavován.

Z barokního mobiliáře vyniká obraz Loučení sv. Petra se sv. Pavlem na hlavním oltáři od znojemského malíře Josefa Winterhaldera ml. z roku 1788.

Návrh hlavního oltáře lze přisoudit Santiniho invenci, sochařskou výzdobu pak žďárské klášterní dílně Řehoře Thényho.

Z původního kostela zachoval Santini hloubkově obdélnou loď s osovou západní věží. Proměnil ji však v kněžiště a obrátil přitom orientaci chrámu. Na východní straně připojil větší sálově koncipovaný prostor nové lodi. Zajímavým motivem je i do konkávně vykrojeného vrcholu štítu průčelí vsazená sféra, dominovaná atributy apoštolských knížat a patronů kostela – klíči a mečem.¹

4.1.1 Opravy kostela sv. Petra a Pavla v Horní Bobrové v datech

- 1890 - zasklení oken
- 1891 - oprava varhan
- 1892 - oprava oken
- 1893 - postaveno lešení, omítání zdi farního kostela zvenku
  - oprava ložiska velkého zvonu²
- 1904 - oprava obou chrámových dveří a dvou zpovědnic
- 1905 - oprava oken a lavic v kostele

---

¹ HORYNA, Mojmir. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 105

² Kniha účtů farního kostela na Horní Bobrové od r. 1853, Státní okresní archiv Žďár nad Sázavou

- 1908 - čištění varhan
- 1910 - oprava oken
- 1915 - oprava zpovědnic
- 1920 - opravy oken¹
- 1923 - oprava kostelního kříže
- 1930 - vyčištění a opravení varhan
- 1931 - oprava kostelních dveří
- 1994 - oprava kostelních oken
- 1998 - opravena kostelní dlažba²

4.1.2 Shrnutí oprav kostela sv. Petra a Pavla v Horní Bobrové

Protože současný pan farář v Bobrové nebyl ochoten poskytnout farní kroniku k nahlédnutí, zjistila jsem o opravách kostela sv. Petra a Pavla informace z knih, zapůjčených archivem města Žďáru nad Sázavou.

Z těchto pramenů zjišťuji několik oprav kostela sv. Petra a Pavla od konce 19. století do konce 20. století. Mezi větší opravy patří například oprava kostelních oken roku 1892, omítání zdi kostela zvenku roku 1893, oprava kostelních dveří roku 1931 nebo oprava kostelní dlažby roku 1998. Ve třech uvedených pramenech se také neustále opakují výdaje, které kostel zaplatil varhaníkovi, kostelníkům a ministrantům a vymetání, oprašování a vymývání kostela.

V těchto knihách je také psáno o opravách interiéru. Jako příklad mohu uvést z druhé poloviny 20. století opravu sedadel v sakristii, opravu a pozlacení relikviáře nebo opravu a postříbření kalicha.

V posledních třech letech prošel kostel důkladnými opravami. Po seškrabání omítky a čištění zdiva od předcházející malby dostaly obě boční stěny, průčelí a věž novou omítku a působivou žlutobílou malbu. Stavba byla opatřena rýnami, které odvádějí dešťovou vodu ze střechy včetně věže a zamezují poškozování malby a zdiva.

---

¹ Účty výroční vlastního, nadačního, benefičiálního a jiného jmění ve farním chrámu Páně v Horní Bobrové od roku 1900 – 1922, Státní okresní archiv Žďár nad Sázavou

² Kniha výročních účtů jmění kostelů, nadací a farního obročí v Horno - Bobrovské farnosti od roku 1923, Státní okresní archiv Žďár nad Sázavou

Vystřídaly se zde desítky dobrovolných pracovníků. Náklady na opravu kostela byly uhrazeny z největší části věřícími.¹

4.2 Poutní kostel Navštívení Panny Marie v Obyčtově

Kostel zasvěcený památce Navštívení Panny Marie je nejvýznamnější památkou a dominantou obce Obyčtov.

Roku 1730 nechal žďárský opat Václav Vejmluva zdejší kostel zbořit a zahájil stavbu nového kostela, který byl postaven ve tvaru želvy. Stavba byla postavena podle projektu Jana Blažeje Santiniho a dokončena roku 1735. Věž nad sakristií, stojící u kostela, byla vystavěna v roce 1798 na náklad náboženského fondu.

Stavbu prováděl zřejmě stavitel František Witinhofer, který jako Santiniho epigon působil ve Žďáře a okolí v 18. století.²

Obdélná loď se zkosenými rohy představuje želví tělo, nárožní čtvercové kaple nohy, mělký presbytář se seříznutými východními rohy krk, polygonální sakristie s hrotem v ose hlavu a západní předsíň ohon želvy.

Existuje několik výkladů, jak chápat symbol želvy. Jeden z názorů zní, že želva je symbol stálosti ve víře. Můžeme se také setkat s výkladem, že želva přešla z antiky do křesťanství jako symbol dobré manželky, neboť jako želva nemá jazyk a nikdy neopouští svůj krunýř, tak je cudná žena mlčenlivá a zdržuje se doma.³

Hned po dostavění byl kostel vybaven třemi postranními oltáři a třemi oltářními obrazy, na hlavním oltáři obraz Navštívení Panny Marie, na menším vpravo obraz sv. Josefa a vlevo obraz sv. Jana. Všechny obrazy namaloval malíř Kautsch. Roku 1877 byl namalován nový velký obraz hlavního oltáře p. Zeleným, malířem z Polné.

---

¹ Dr. Jaromír Janoušek. *Zpravodaj – říjen 2002* [online]. Obec Bobrová, 2002 [cit. 18.10.2008]. Dostupné na WWW: <<http://obecbobrova.hyperlink.cz/c11801735968.htm>>

² HORYNA, Mojmír. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 390

³ SEDLÁK, Jan. *Jan Blažej Santini : Setkání baroku s gotikou*. 1.vyd. Praha: Vyšehrad, 1987, s. 181

Nynější kazatelna sem byla dodána z kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře u Žďáru nad Sázavou, vyhořelého v roce 1784. Ve stejné době byla také pořízena křtitelnice z modrého mramoru s víkem, ozdobeným sochou sv. Jana Křtitele a také lavice do kostela.

Varhany s pedálem byly zhotoveny Ignácem Horákem a dodány do kostela v roce 1810.

4.2.1 Farní protokoly obyčtovské farnosti

Ze dvou Farních protokolů obyčtovské farnosti, uložené na obyčtovské faře, se dovídáme vše o interiéru a opravách kostela Nanebevzetí Panny Marie.

Farní protokol započal roku 1812 obyčtovský farář Antonín Sláma a druhý Farní protokol obyčtovské farnosti sepsal od roku 1832 Josef Popp, taktéž obyčtovský farář. Až do konce 19. století je většina záznamů psána německy, za překlad vděčíme jistému panu Josefu Poulovi, který texty přeložil na objednávku tehdejšího obyčtovského kněze, pana Jana Kadeřábka.

Tyto Farní protokoly také zaznamenávají různé dary a nákup věcí, které byly pro kostel potřebné. Jako dary jsou většinou popisovány vyšívané antependium, pláštíky na ciborium, hedvábné bílé kasule, pánev na pečení hostíí,...

Pan farář Josef Popp dále ve Farním protokolu zaznamenává, že jeho předchůdce, pan Jan Jeržabek dovolil zničení dvou postranních kaplí vpravo a vlevo u presbytáře, což mu bylo panem Josefem Poppem vyčítáno. Josef Popp tedy ihned po svém nastoupení pořídil postranní oltáře a dále inicioval mnoho oprav.

4.2.2 Opravy poutního kostela Navštívení Panny Marie v Obyčtově v datech

- 1810 – za působení pana faráře Antonína Slámy stržen dřevěný kůr okolo celé lodi kostela a za něj vystavěn kůr z lepšího materiálu
  - střecha pokryta šindelem
- 1816 - celý kostel uvnitř i zevně nahozen a vybělen
- 1823 - do sklepa v kostele udělány nové schody a vylepšeny stěny
- 1834 – za působení nového pana faráře Josefa Poppa byl uvnitř kostel opraven a vybělen
  - opravena kostelní střecha
- 1835 - zhotoveny postranní oltáře, většinou přímo ze jmění pana faráře Josefa

Poppa

- 1846 – další opravy se uskutečnily díky novému panu faráři Karlu Kandusovi
- střecha kostela a věže nově pokryta šindelem
- 1854 - kostel uvnitř vybělen, položena podlaha (kamenné kvádry)
- 1863 - oprava věžních hodin, tentokrát již za působení pana faráře Kašpara Harachsta
- kostel zevně obílen (z dobročinných darů)
- 1869 - kostel vybělen uvnitř (na náklad farníků)
- 1870 - na naléhání nového pana faráře Huberta Viléma Karla Zelinky opravili farníci vrchní díl věže, dali pozlatit hvězdu a na věž dali hromosvod
- 1873 - věž až k hodinám byla opravená, hvězda znovu vyzlacená
- 1877 - v kostele zcela obnoven, pozlacen hlavní oltář, kazatelny, dva malé oltářky,
- zevnitř i zvenku kostel obílen
- 1885 - před návštěvou Jeho biskupské Milosti, Františka Sal. Bauera, nechal nový pan farář Antonín Vlček chrám uvnitř vyčistit
- kamenná a cihlová dlažba v presbytáři vyměněna za kostkové dlaždičky
- 1887 - spadla hvězda s hromosvodem z věže, vazba věže nahnuta
- konkurenční výbor neučinil nic pro opravu kostela
- 1907 - za působení pana faráře Václava Bezděka zničil požár střechu kostela i věže, zvony ve věži i hodiny
- 1910 - pan farář Václav Havlík zařídil vnitřní úpravu kostela - postaveno lešení, malba kostela
- úprava a pozlacení oltářů, kazatelny, varhan, křtitelnice a dřevěných svícňů
- 1925 – za působení pana faráře Karla Čupra byl kostel zvenku obílen novou omítkou, namalován žlutým nátěrem
- 1927 - posvěceny a zavěšeny 2 nové bronzové zvony jako náhrada za zvony zabrané ve válce
- 1930 - hned po příchodu nového faráře Matěje Lebedy zavedení elektrického osvětlení do kostela
- 1934 – farář žádal konkurenční výbor o opravu kostela proto, že v roce 1934 bylo jubilejní (200 let od postavení kostela) svěcení hlavního oltáře
- konkurenční výbor odmítl opravení kostela zvenku, jen provedeny opravy okapných žlabů

1951 – 1974

- za působení pana faráře Jana Kadeřábka byly provedeny tyto opravy:
- zrenovována sakristie
- kostel byl omítán a vybílen
- zakoupeny nové varhany, kruchty pod varhanami zpevněny, na kruchtu postaveny nové schody
- dvakrát byly natřeny plechové střechy kostela a věže

1977 - v kostele otlučeny zdi do výše 1 metru, stará dlažba v kostele byla zalita asfaltem, položena asfaltová lepenka a na takto odizolovanou podlahu byla položena nová podlaha

1978 - v kostele postaveno zčásti pojízdné lešení, kostel třikrát vylíčen vápnem
- zdarma Zdeněk Straka z Vatiná již od 1977 opravuje elektroinstalaci v kostele

4.2.3 Shrnutí oprav poutního kostela Navštívení Panny Marie v Obyčtově

V průběhu 18. a 19. století se v Obyčtově vystříдалo několik farářů a každý z nich se nějak zasloužil o opravu kostela. Díky dvěma farním protokolům obyčtovské obce je možné zjistit v češtině ucelené informace, které se týkají fungování a oprav kostela Navštívení Panny Marie v 19. a 20. století. Ve farních protokolech se také uvádí, že za působení jediného známého faráře z prvních časů, Kvida Schöbla, byl kostel v roce 1808 vyloupen. Jeden ze zlodějů byl dopaden a potrestán.

V první polovině 19. století byl kostel několikrát bílen a byla opravována kostelní střecha.

Co se týče oprav ve druhé polovině 19. století, také je ve Farním protokolu několikrát zmiňováno bílení kostela. Na konci 60. let 19. století se farníci museli vypořádat se škodami na kostele, které způsobila velká bouře. Bylo potom nutné opravit věž, věžní hodiny a hvězdu na vrcholku věže.

Na počátku 20. století zase způsobil poničení kostela požár. Zapříčiněním požáru se opravovala především střecha kostela a věže. V první polovině 20. století byla také důkladná úprava interiéru kostela, poté byl kostel namalován žlutým nátěrem.

Druhá polovina 20. století přináší opravy kaplí v kostele, střechy nebo opravu zdi a elektroinstalace.

V průběhu 19. a 20. století se v Obyčtově vystřídalo několik farářů a za působení každého z nich došlo k určité opravě kostela. Kromě oprav, které byly potřebné vzhledem ke stáří kostela, jsou známy i opravy po různých neštěstích (bouře, požár) a známe také opravy kvůli důležitým náboženským situacím (například před návštěvou Jeho biskupské Milosti, Františka Sal. Bauera). Hodně oprav si zaplatili sami farníci, přispívali samozřejmě i jednotliví faráři.¹

4.3 Panská hospoda v Ostrově nad Oslavou

Vznik této nesakrální stavby se datuje kolem roku 1720. Půdorysně tvar budovy představuje dvojité W, připomínající stavebníka Václava Vejmluvu.

Klášteří hostinec v Ostrově sloužil k odpočinku církevních hodnostářů při cestě do Žďáru nebo na Křižanovské panství. Nejstarší písemné doklady o existenci stavby pocházejí z pozemkových knih roku 1771.

K jednopatrovému křídlu byla symetricky připojena dvě menší, přízemní, se čtvercovými půdorysy a nakoso vytočená.

Dle katastrální skici měl hostinec dvoukřídlou hospodářskou budovu s klenutými chlévy příčně pod dvorem, vozovou kolnu, západní budovu a stodolu s chlévy na jižní hranici dvora. Na hlavní budovu byla pak navázána středová stavba na pilířích se sedlovou střechou. Dvůr byl obehnán ohradní zdí.

V minulých letech stavba fungovala jako hospoda, v současné době však je mimo provoz.

4.3.1 Opravy panské hospody v Ostrově nad Oslavou v datech

1819	- vyhoření hostince, - shoření celé střešní konstrukce
30. léta 20. st.	- nová střecha
1932	- nová fasáda čelního stavení - dvůr částečně přestavěn

---

¹ POPP, Josef. SLÁMA, Antonín. *Farní protokoly obyčtovské farnosti, 1812 – 1978.*

- 1938 - vypuknutí požáru
- zničeny historické nárožní rustiky fasády
80. léta 20. st. - střechy sňaty za účelem rekonstrukce

4.3.2 Shrnutí oprav panské hospody v Ostrově nad Oslavou

Panská hospoda v Ostrově nad Oslavou, jejímž správcem je soukromá osoba, je momentálně zavřená, proto bylo poměrně obtížné získat informace o opravách této stavby. Z dostupných zdrojů jsou známy následující opravy panské hospody v Ostrově nad Oslavou. V roce 1819 hostinec vyhořel, shořela celá střešní konstrukce, posléze byla nahrazena novou. Adaptací většího rozsahu roku 1938 byly zničeny historické nárožní rustiky fasády. Přes rozsáhlé poškození se zachovaly ryté podkresby šambrán oken na fasádě, které mají unikátní dokumentární hodnotu.

Z dílčích nálezů lze také zdokumentovat původní barevnost. Novým pokryvem střechy ve 30. letech 20. století byla stavba alespoň z části uchráněna další rozsáhlé devastaci. V době socialistického zemědělství byly provedeny různé přístavby ve dvoře pro zemědělské využití objektu a úplně zničeny původní zemědělsko - hospodářské budovy, neboť v 80. letech 20. století byly sňaty střechy za účelem rekonstrukce a stavby byly poté ponechány svému osudu.

Dvůr byl částečně přestavěn a čelní stavení hospody necitlivě přefasádováno v roce 1932.¹

V minulých letech stavba fungovala jako hospoda, v současné době však je uzavřená a stále v rekonstrukci, což je také příčinou nespokojenosti obyvatel Ostrova nad Oslavou se stavem památky.

4.4 Kostel sv. Václava ve Zvoli

V létech 1713 – 1717 byl podle Santiniho projektu nahrazen starý středověký kostel ve Zvoli téměř úplnou novostavbou kostela na půdorysu řeckého kříže s kupolí a dvěma věžemi. Kostel je vymezen geometrickou osnovou složenou z kružnic opsaných

---

¹ HORYNA, Mojmir. *Santini – stavby J.B.Santiniho na Žďársku*. Nakl.RESIDENT, 1999

a vepsaných základovému čtverci. Dominantou kostela je lucerna modelovaná v symbolice knížecí čapky jako atributu patrona chrámu.

Východní část kostela včetně obou věží, se zvonovými střechami pod čtyřbokými lucernami, je řešena jednodušeji, výhradně na pravoúhlém půdorysu.

Nový kostel sv. Václava byl vysvěcen roku 1722.

Stejně jako u předchozí stavby byl kostel stavěn Santinim jako zakázka opata Václava Vejmluvy. Svědčí o tom také písmeno W na průčelním štítě stavby, proložené křížem. Vlastním stavebníkem podle Santiniho projektu byl stavitel a zedník Kašpar Parous.

Na počátku stavební sezony 1713 byla částečně bourána starší stavba a kopány základy pro přistavovaný díl. Hrubá stavba byla dokončována již v průběhu roku 1715, kryta střecha a osazovány kovové rámy oken.

V létech 1730 – 1733 byla pro statickou poruchu částečně snesena a znovu vystavěna severní věž, která byla gotického původu.¹

Požár kostela v roce 1740 zničil původní plastickou výzdobu interiéru, a proto je mobiliář datován do poloviny 18. století, hlavní oltář od roku 1770. Nad hlavním oltářem je obraz sv. Václava z druhé poloviny 17. století, jehož autorem je Karel Škréta. Znázorňuje vítězství sv. Václava nad Radoslavem Zlickým. Obraz je starší než Santiniho kostel. Na stěnách presbytáře jsou obrazy sv. Petra a Pavla a čtyř církevních otců. Autor těchto obrazů není znám.

Ve zvolské kronice jsem se také dočetla o rekonstrukci oltářů. Můžeme zmínit například pobožné oltáře sv. Josefa a sv. Anny (rekonstrukce roku 1884) nebo oltář sv. Kříže (restaurován 1976).

Roku 1968 byly do kostela pořízeny nové dubové lavice.

4.4.1 Opravy kostela sv. Václava ve Zvoli v datech

1876 - část věže pobita šindelem

1883 - kostel uvnitř obílen, z vnějšku nahozená omítka

1889 - kostel z vnějšku obílen

---

¹ HORYNA, Mojmir. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 296

- 1892 - kostel vydlážděn cementovými dlaždicemi
- 1925 - oprava zdi a kostelních dveří
- 1928 - malba, oprava a pozlacení kostela
  - do kostela zavedeno elektrické vedení
  - zhotovení a pozlacení svatováclavské kopule
- 1935 - nátěr střechy kostela
- 1949 - farní kostel obílen
- 1961 - v kostele částečně předěláno a rozšířeno elektrické vedení, které bylo doposud vedeno po zdích a probíjelo
  - byla sakristii shnilá dřevěná podlaha nahrazena dlažbou, přitom podlaha izolována a zvýšena
- 1962 - nové hromosvody
  - oprava a nátěr střechy
- 1963 - nová okna v kostele (dřevěná, dle původního stavu) z peněz farníků
- 1963 - dokončena obnova oken
  - rekonstrukce barokních varhan, 45 píšťal dáno nových, ostatní opraveny
- 1967 - vichřice strhla chatrné plechy z říms věží a bylo nutno je obnovit, postaveno lešení kolem obou věží
  - částečná oprava elektrického vedení v kostele, které bylo poškozeno při bouři zásahem blesku
  - položena nová dlažba
- 1970 - všechny omítky kostela otlučeny, dána omítka nová
- 1974 - přestavba věží kostela (některé trámy shnilé a kříže se nahýbaly)
  - bání s křížem byly pozlaceny
  - věže opatřeny novými hodinami se zlacenými ciferníky
- 1975 - sundáno jablko s křížem na svatováclavské koruně a dáno pozlatit
  - hlavní vchod opatřen novými dveřmi
- 1976 - pořízeny dvojice nové boční dveře v kostele
- 1977 - uvnitř kostela postaveno lešení pro malíře, stěny světle vymalovány
- 1978 - pořízeny nové venkovní dveře k sakristii
- 1979 - generální oprava varhan
  - stará podlaha ponechána (byly na ní těžké varhany, nedala se odstranit) a na ni položena nová
  - pořízeny dvojice nové dveře u sakristie

- 1983 - započala generální oprava střechy kostela
(zvolský kostel dostal příspěvek od ONV, protože byl zařazen mezi objekty státní památkové péče I. kategorie a začaly také sbírky mezi věřícími)
- vyměňovaly se poškozené díly hlavní střešní konstrukce, opatřeno novým šalováním, pokryto lepenkou
- 1984 - měděným plechem pokryta i jižní část střechy, opraveny a oplechovány věžní římsy
- na vrcholu čelní stěny kostela znovu upevněn nově pozlacený kříž
- líčení omítek
- 1989 - v kostele opraveny spodní části stěn asi do výše 3 m., které byly poškozeny působením vlhkosti
- provedena generální údržba varhan
- 1993 - oprava kostelních dveří

4.4.2 Shrnutí oprav kostela sv. Václava ve Zvoli

Ve zvolské kronice, která je do poloviny 19. století psána německy a latinsky, nemáme tak ucelené informace jako v kronice obyčtovské. Za působení některých farářů nejsou zmíněny žádné opravy kostela, nákup věcí potřebných pro kostel, dokonce ani žádné dary kostelu.

Ve druhé polovině 19. století patří mezi hlavní opravy kostela obílení kostela a oprava věže. Jsou zde také známy i některé důležité návštěvy, které zapříčinily větší opravu kostela, jako například v roce 1883 před příjezdem biskupa poslal farář na výbor seznam oprav a poté se započalo s bílením a nahazováním omítky.

První polovina 20. století ukazuje malbu kostela, zavedení elektrického vedení nebo obílení kostela a nátěr kostelní střechy.

O druhé polovině 20. století se díky zvolské kronice dovídám nejvíce informací o opravách kostela. Měnila se dlažba kostela, opravovala a natírala střecha, byla obnovena okna. Provedena byla velká rekonstrukce kostelních varhan v 60. letech 20. století. V 70. letech 20. století postihla zvolský kostel vichřice, takže byla nezbytná oprava věží a elektrického vedení. Z dalších oprav druhé poloviny 20. století můžeme zmínit pořízení nových oken, nových dveří a položení podlahy. V 80. letech 20. století dostal kostel příspěvek od ONV, takže započala generální oprava kostelní střechy.

Ze zvolské kroniky zjišťují, že kostelu bylo dáno velké množství darů, a také se uskutečňovaly sbírky pro kostel mezi farníky. Například při většině opravách kostelní střechy byl zaplacen pouze materiál nutný k opravě, veškerou práci prováděli farníci sami.

Ve Zvoli je ustanoven farářem ThDr. Antonín Sporer, který dále usilovně pokračuje v budování a opravách kostela. Momentálně se připravuje renovace fasády kostela a nový nátěr.

4.4.3 Zvony kostela ve Zvoli

Důležitou součástí historie zvolského kostela je historie zvolských zvonů. Roku 1740 vypukl velký požár, který poničil střechu kostela a shořely kostelní věže. Věže pak byly postupně opraveny a roku 1745 sem byly pořízeny 4 zvony.

V první světové válce byly 3 zvony v roce 1917 odebrány k válečným účelům. Ponechán byl jen zvon Marie, památný tím, že pocházel z toho tragického roku 1745, kdy byl ulit ze zvonoviny rozlité při požáru.

Po válce uspořádali věřící sbírku, díky níž mohly být roku 1926 pořízeny 3 zvony (sv. Václav, sv. Petr a Pavel, sv. Barbora). Roku 1942 však byly zvony zabaveny v druhé světové válce. Po válce byl vrácen zvon Marie a roku 1986 byly ulity další 2 zvony (sv. Václav a sv. Zdislava).¹

4.5 Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře

Stavba poutního kostela sv. Jana Nepomuckého byla zahájena opatem Václavem Vejmluvou roku 1719 poté, co beatifikační komise našla v pražské katedrále sv. Víta v Janově hrobě domněle neporušený jazyk. Pro stavbu kostela byla zvolena Strmá hora, přejmenovaná na Zelenou horu, kde byl slavnostně položen základní kámen v květnu 1720. Svěcení se poté uskutečnilo v září 1722.²

Roku 1784 vypukl veliký požár, který zasáhl celý klášter. Poté se ihned přistoupilo k obnovovacím pracím, ale klášter byl zadlužen a opat byl nucen požádat Josefa II. o zrušení kláštera. Tak zanikl jeden z významných klášterů, ale nezaničil

---

¹ PECINA, Josef. *Zvole: Kronika obce*. Zvole: Obecní úřad Zvole, 2002

² Jan Sedlák, *Dědictví: Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře*. Žďas, a. s.

nádherný poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Za 40 let po požáru přišel do Žďáru obětavý farář M. J. Sychra, který zasvětil část svého života boji za záchranu kostela na Zelené hoře.

Jádro chrámu tvoří ústřední válec na deseti pilířích, kde se v úrovni druhého patra sjednocují do pěti pasů kupolové klenby. V přízemí se centrální stavba otevírá arkádami do pěti sféricky trojúhelných kaplí a užšími lomenými arkádami do pěti oválných vestibulů. Desetiramenný ambit vymezuje poutní nádvoří.

Na střechy nad branami na nádvoří byly posazeny alegorické sochy. Tři zachované skulptury mají hlavy obráceny vzhůru, protože pozorují hvězdy na obloze.

Půdorys kostela připomíná pěticípou hvězdu a odvolává se na pět hvězd, které se prý objevily kolem hlavy utonulého sv. Jana Nepomuckého. Dále symboliku čísla pět můžeme chápat například jako pět písmen v latinském slově „tacui“ – „mlčel jsem“ nebo pět písmen V ve jméně stavebníka (WEJMLVWA).

Mnoho hvězd dále zdobí interiér i exteriér kostela. Jsou tu hvězdy šesticípé, které patří Janu Nepomuckému, osmicípé, připomínající cisterciáky a deseticípé a dvanácticípé, připomínající Pannu Marii.

Dalším dominantním symbolem je jazyk, který se vyskytuje v monumentální podobě na klenbě svatyně a ve tvaru lomených oken.¹

Lingullu, kůstku, k níž byl přirostlý jazyk sv. Jana Nepomuckého, získal opat Václav Vejmluva pro oltář kostela sv. Jana Nepomuckého jako svatojánský ostatek.

Poutního kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře byl zařazen do Světového kulturního dědictví UNESCO.

4.5.1 Opravy kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou v datech

- 1800 - vyzdění jedné velké a malé kaple kostela
- 1802 - pokrývání věží kaplí šindelem
- 1804 - oprava ambitu
- 1807 - spravovány varhany

---

¹ SEDLÁK, Jan. *Dědictví: Jan Santini Aichl*, 1. vyd., Žďár nad Sázavou: Žďas, a.s., 1995

- 1811 - oprava oken
- 1815 - oprava kazatelny
- 1817 - opravena „německá kaple“ kostela, pořízen nový oltář do téže kaple
  - opravena kazatelna a sakristie
- 1825 - postaveno lešení u kaple, kaple opravena, vymalována
- 1829 - oprava sakristie
- 1834 - oprava vichřicí rozbitých oken
- 1836 - nový nátěr střechy
- 1842 - omítka a bílení kostela zvnějšku i zevnitř
  - nátěr střechy kostela
- 1850 - vyspravení shnilých míst na střeše
- 1852 - opravy oken a dveří
  - vyspraveny oltáře¹
- 1856 - oprava oken po krupobití
- 1858 - oprava kupole
- 1860 - opravy střech
- 1862 - oprava oken po bouři
- 1864 - opravena část střechy kostela po bouři
- 1869 - věž kostela opatřena bleskosvodem
- 1872 - střecha pokryta černým zinkovým plechem
- 1883 - oprava varhan
- 1910 - centrální komise pro zachování památek ve Vídni nechala kostel důkladně prohlédnout, oprava odhadnuta celkem za 66 tisíc²
- 1919 - pokrytí kostela plechem, na náklad Státní památkové správy³

---

¹ *Korespondence mezi Státním památkovým ústavem v Brně a Krajským národním výborem v Jihlavě, 1800 - 1953.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně

² MIKULE, Stanislav. *Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.* 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Město Žďár nad Sázavou, 2008, s. 54

³ *Korespondence mezi Zemským konzervátorským úřadem pro král. České, Praha a Státním památkovým ústavem, Brno.* 1919. Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně

- 1922 - oprava všech oken kostela¹
- 1935 - nátěr střechy
- 1937 - prof. Podloucký zdarma nabídl opravení malby v tzv. německé kapli v ochoze
- 1942 - z veřejných prostředků a darů z okolí od roku 1940 přes 4 miliony korun
vyplaceno na opravy, opraven hlavní vchod kostela, dva oltáře z mramoru,
- 1947 - výměna střešní krytiny
- restaurování fasády
- 1952 - farní úřad ve Žďáru nad Sázavou žádá o opravu nátěrů střechy, nátěr
ochozů, výměna oken a vnější úpravy, rozpočet 500 000 Kčs
- 1953 - zasklení oken, ale sníh dovnitř pronikal kvůli odrolené omítce na mnoha
místech okolo dřevěných okenních rámců
- restaurace oltářního obrazu sv. Josefa²

4.5.2 Shrnutí oprav kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou

Dokumenty o opravách této památky UNESCO poskytl Národní památkový ústav v Brně. Dokumenty charakterizují opravy celého 19. století a téměř celé 20. století. Mezi nejčastější opravy patřily opravy oken a okenních rámců. Několik oprav následovalo po živelných pohromách (například v roce 1834 oprava oken po vichřici, roku 1842 oprava střechy po zásahu bleskem,...). Dalšími častými opravami kostela sv. Jana Nepomuckého byly opravy střechy. V současnosti je také střecha opravována kvůli bouři, která v minulém roce 2008 utrhla část střechy (viz. příloha č. 3, obr. 31 a 32).

4.6 Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou

V letech 1709 – 1715 postihlo východní Čechy několik vln morové epidemie. Jedním z opatření proti této hrozící epidemii, které provedl žďárský opat Václav

---

¹ *Korespondence mezi Státním památkovým úřadem v Brně a Konkurenčním výborem v zámku – Žďár, 1920-1922.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně

² *Korespondence mezi Státním památkovým ústavem v Brně a Krajským národním výborem v Jihlavě, 1953.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně

Vejmluva, bylo vybudování Dolního hřbitova. Dolní hřbitov je barokní morový hřbitov, který byl vybudován roku 1709 podle projektu Jana Blažeje Santiniho – Aichla.¹

V půdorysu Dolního hřbitova bylo zdůrazněno číslo tři, které znázorňovalo Nejsvětější Trojici. Dolní hřbitov se skládá z trojice shodných oválných kaplí, jejichž středy jsou umístěny v rozích pomyslného rovnostranného trojúhelníka. Mezi jednotlivými kaplemi s kuželovými mansardovými střechami probíhá křivkově - konvexně-konkávně tvarovaná hřbitovní zeď. Tímto tvarováním připomíná celkový půdorys hřbitova lidskou lebku.²

(Slovo konvexní označuje plochy či křivky prohnuté směrem ven, resp. k pozorovateli. Slovo konkávní označuje plochy či křivky prohnuté směrem dovnitř, resp. od pozorovatele.)³

Ve středu prostoru hřbitova je na třibokém soklu osazena socha Anděla Posledního soudu troubícího na pozoun, dílo Řehoře Thényho z doby kolem roku 1730.

V polovině 18. století již plocha hřbitova nepostačovala, proto jej nechal opat Bernard Hennet v roce 1755 rozšířit. Byla připojena čtvrtá kaple, která je zcela shodně řešena jako trojice starších kaplí, komponovaných Santinim. Situace této kaple byla určena jednoduchou geometrickou spekulací, když trojúhelníku, spojujícímu středy tří Santiniho kaplí, byl opsán další, jehož vrchol na západní straně určuje střed oné čtvrté, nově postavené. Trojiční symbolika původní kompozice byla tímto řešením překryta, avšak z hlediska stylu celkového rozvrhu navázala změna vlastně organicky na Santiniho invenci a její charakteristické postupy. Architektonicky se pak zcela přidržela podoby o půlstoletí starší první etapy realizace. I to dokládá ohromnou setrvačnost vlivu Santiniho geniální tvorby na žďárském panství a v jeho okolí.⁴

---

¹ HORYNA, Mojmir. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 248

² SEDLÁK, Jan. *Jan Blažej Santini: Setkání baroku s gotikou*. 1.vyd. Praha: Vyšehrad, 1987. s. 71

³ Konvexně konkávní křivka [online], poslední aktualizace 8. 2. 2009 [cit. 10. 2. 2009], Wikipedie. Dostupné na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Konvexn%C4%9B-konk%C3%A1vn%C3%AD_k%C5%99ivka

⁴ HORYNA, Mojmir. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 250

4.6.1 Opravy Dolního hřbitova ve Žďáru nad Sázavou v letech

- 1994 - celková rekonstrukce Dolního hřbitova
- výměna ztrouchnivělých krovů a napadených částí trámů
  - vyspraveny omítky
  - kaple včetně zídky natřeny bíle
  - původní plastické členění fasád kaplí a ohradní zídky zachováno a obnoveno
- 1999 - oprava fasád kaplí a ohradní zdi
- oprava šindelové stříšky obvodové zdi
  - oprava narušeného soklu pod sochou Anděla posledního soudu
- 2000 - obnova vnitřní omítky fasády obvodového zdiva včetně všech čtyř kaplí
- zhotovení podlah kaplí z vybraného typu dlaždic
  - oprava šindelové střechy¹

4.6.2 Shrnutí oprav Dolního hřbitova ve Žďáru nad Sázavou

Dokumenty o opravách Dolního hřbitova předal Národní památkový ústav v Brně Národnímu památkovému ústavu v Telči a jsou zde uchovány pouze informace o opravách Dolního hřbitova z konce 20. století.

Je známa celková rekonstrukce tzv. Dolního hřbitova v roce 1994 (výměna ztrouchnivělých krovů, oprava omítek,...). Další velká oprava roku 1999 (oprava fasád, oprava narušeného soklu pod sochou Anděla posledního soudu,..). Roku 1999 dal Památkový ústav v Brně souhlas s nátěrem fasády jinou barvou než doposud.

Další známé opravy jsou již datovány na počátek 21. století, kdy mezi rozsáhlé opravy patří také restaurace skulptury anděla uprostřed hřbitova, včetně podstavce v roce 2001.²

---

¹ *Korespondence mezi Městským úřadem Žďár nad Sázavou a Národním památkovým ústavem v Brně, 1994, 1998 - 2001, 2003.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Telči

4.7 Další Santiniho projekty ve Žďáru nad Sázavou a okolí

4.7.1 Hostinec „U tří hvězd“ ve Žďáru nad Sázavou

Vznik této novostavby, která je dnes téměř zcela zdevastována, je datován kolem roku 1722. Existenci tohoto klášterního hostince jako rozsáhlého objektu s vnitřním dvorem dokládá kresba ze sbírky Dismase z Hoferů.

Pro 18. století je tento hostinec doložen prameny, nejsou ale známy žádné okolnosti jeho vzniku či stavebních úprav.

V 19. století byl areál předělán na dva domy, jejichž východní křídla byla stržena při rozšiřování silnice v poslední čtvrtině 20. století. Jeden z domů byl přeměněn renesanční přestavbou kolem roku 1900 a druhý dům je ve špatném stavu, na jeho průčelích a štítu jsou zachovány drobné fragmenty architektonických forem výrazně santiniovského charakteru.¹

4.7.2 Hospodářský dvůr zvaný Lyra ve Žďáru nad Sázavou

Před rokem 1722 byl ve Žďáru nad Sázavou vystavěn hospodářský dvůr na půdorysu lyry. Dvůr byl koncipován jako dominanta pro pohledy z oken západního křídla prelatury kláštera. Tento dvůr je sice hmotně zachován, ale je poškozen novodobými úpravami.²

V okolí Žďáru nad Sázavou je ještě mnoho dalších staveb, z nichž u některých je doloženo Santiniho autorství (například probošství kláštera Údolí blahoslavené Panny Marie, Pohled), u jiných staveb existují dohady, zda je autorem Santini (například restaurace Táferna ve Žďáru nad Sázavou).

---

¹ HORYNA, Mojmir. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3, s. 379

² HORYNA, Mojmir. *Santini – stavby J.B.Santiniho na Žďársku*, 1. vyd. Žďár nad Sázavou: RESIDENT, 1999

5. PRŮZKUM

Za průzkum k této práci považuji především zjišťování informací pomocí dotazníku, což jsem prováděla v několika obcích. Průzkumem se také rozumí již samotné zjišťování informací o opravách, kdy jsem vedla rozhovory s několika faráři, sháněla informace v archivu Žďáru nad Sázavou, v Národním památkovém ústavu v Brně a v Telči a pročetla odborné publikace a kroniky.

Zjištěné informace z publikací jsem již uvedla v předchozích kapitolách, nyní se zaměřím na výsledky, které jsem zjistila pomocí dotazníku.

Počet respondentů z hlediska obcí a měst

Dotazníky byly rozdány v několika obcích a městech. V Bobrové, Obyčtově, Ostrově nad Oslavou, Zvoli a ve Žďáru nad Sázavou. Celkem dotazníky vyplňovalo 299 respondentů, z toho 175 žen a 124 mužů. Celkový počet respondentů v jednotlivých obcích byl následující: v Bobrové 65 respondentů, v Obyčtově 31, v Ostrově nad Oslavou 35, ve Zvoli 32 a ve Žďáru nad Sázavou 136 respondentů.

Skutečnost, že ve Žďáru nad Sázavou odpovídalo nejvíce respondentů zajisté souvisí s tím, že Žďár nad Sázavou je z uvedených obcí nejlidnatější, proto se mi podařilo získat nejvíce respondentů právě zde. Druhou obcí s největším počtem respondentů je Bobrová, to je zapříčiněno tím, že v Bobrové – na rozdíl od zbylých uvedených obcí – se nachází základní škola, kde jsem se domluvila s panem ředitelem, abych mohla dotazníky rozdat mezi žáky. V dalších obcích (Obyčtov, Ostrov nad Oslavou a Zvole) se nachází školy pouze do 5. třídy nebo se zde žádná škola nenachází.

Počet respondentů z hlediska věkových kategorií

Z hlediska věkových skupin odpovídalo v 1. kategorii (13-18 let) celkem 108 respondentů, ve 2. věkové kategorii (19-39 let) 80 respondentů, ve 3. věkové kategorii (40-59 let) celkem 64 respondentů a ve 4. věkové kategorii (60 let a více) 47 respondentů.

Skutečnost, že nejvíce respondentů je v 1. věkové kategorii je způsobena výše vysvětlenou skutečností. Podařilo se mi dotazníky rozdat v několika školách, proto jsem

zpět získala poměrně velkou část vyplněných dotazníků. Ve 2. věkové kategorii mám své vrstevníky a hodně známých, proto je zde také velký počet respondentů. Většina obyvatel ze 3. věkové kategorie chodí do práce a mnoho se mi jich nepodařilo zastihnout, případně mi poté bylo vráceno jen malé množství dotazníků, protože tato věková skupina je velmi zaneprázdněná. 4. věkové kategorii jsem nemohla rozdávat dotazníky ve škole nebo ve firmách, protože většina respondentů této věkové kategorie je v důchodu, a proto bylo obtížné tyto respondenty najít.

Dotazník, který respondenti vyplňovali, příkládám v příloze. Nyní vyhodnotím výsledky jednotlivých otázek z dotazníku a zjistím, jak úspěšní byli obyvatelé jednotlivých obcí a měst ve znalostech o Santiniho památkách.

Z výsledků dotazníků plyne mnoho informací, vyhodnocovat budu především z hlediska celkového počtu respondentů a z hlediska měst a obcí. U většiny otázek také budu uvádět vyhodnocení z hlediska věkových kategorií a u vybraných otázek z hlediska pohlaví. Blíže vždy vysvětlím u vyhodnocování jednotlivých otázek.

Ještě před vyhodnocením dotazníku uvedu hypotézy, které jsem si stanovila. Poté vyhodnotím správnost odpovědí z dotazníku a dle výsledků potvrdím či vyvrátím stanovené hypotézy.

5.1 Stanovení hypotéz

- V menších obcích (velikost obce podle rozlohy) budou obyvatelé vědět více o opravách zdejších staveb.
- V menších obcích (velikost obce podle počtu obyvatel) budou obyvatelé vědět více o opravách zdejších staveb.
- Starší lidé budou vědět více o opravách zdejších staveb.
- Nejméně známý ze zkoumaných památek bude Dolní hřbitov.
- Nejznámější ze Santiniho památek ve Žďáru nad Sázavou a okolí bude kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.
- V Ostrově nad Oslavou budou obyvatelé nejvíce nespokojeni se stavem Santiniho stavby (panské hospody).
- Na druhém místě (nebo mezi prvními obcemi, které jsou nespokojené se stavem památek) se objeví kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.
- Opat Václav Vejmluva bude nejvíce znám mezi obyvateli Žďáru nad Sázavou.

5.2 Vyhodnocení dotazníku

1. otázka

V jakém uměleckém oboru se nejvíce proslavil Jan Blažej Santini - Aichel?

U této otázky měli respondenti na výběr ze tří možností:

- a) architekt (tuto odpověď zvolilo 296 respondentů z celkového počtu 299)
- b) malíř (tuto odpověď zvolili 3 respondenti)
- c) farář (žádný z respondentů nezvolil tuto odpověď)

Správná odpověď je a) architekt.

Jan Blažej Santini – Aichel byl také vyučen malířem, avšak nejvíce se v oboru proslavil jako architekt. U této otázky odpovídala převážná většina respondentů správně, pouze 1% respondentů uvedlo nesprávnou odpověď. U takto jednoznačného závěru nám pro názornost postačí jeden graf s porovnáním obcí.

Na první otázku dotazníku, ve které respondenti určovali obor, ve kterém se Jan Blažej Santini – Aichel proslavil, odpovědělo největší procento respondentů správně, v porovnání se všemi ostatními otázkami dotazníku. Skutečnost, že Jan Blažej Santini – Aichel se nejvíce proslavil jako architekt, je tedy dobře známá většině obyvatelům Žďáru nad Sázavou a okolí. V příloze přikládám graf č. 1.

2. otázka

V jakém století žil Jan Blažej Santini - Aichel?

U druhé otázky respondenti volili jednu z následujících nabízených variant:

- a) 16. – 17- století
- b) 17. – 18. století
- c) 18. – 19. století

Správná odpověď je b) 17. – 18. století, protože Jan Blažej Santini – Aichel se narodil pravděpodobně roku 1677 a zemřel v roce 1723.

Správně odpovědělo 194 respondentů z celkového počtu 299 (tedy celkem 67% respondentů). Nesprávnou odpověď zvolilo 105 respondentů (tedy 33%). Při určování, v jakém století žil Jan Blažej Santini – Aichel, volily dvě třetiny respondentů správnou odpověď. V příloze k tomuto vyhodnocení přikládám graf č. 2.

Z hlediska obcí nejsprávněji odpovídala většina respondentů ze Zvole, poté následuje Ostrov nad Oslavou, Obyčtov, Bobrová a na posledním místě ve správnosti odpovědi skončil Žďár nad Sázavou. Graf č. 3 přikládám v příloze.

Z hlediska věkových kategorií nejlépe odpovídali respondenti starší 60 let, následovala kategorie 19-39 let, poté 40-59 let a nejmenší procento správných odpovědí měla nejmladší věková skupina 13–18 let. Pro názornost přikládám do příloh graf č. 4.

3. otázka

Odkud nebo prostřednictvím koho jste se o díle Jana Blažeje Santiniho – Aichela poprvé nebo nejobsáhleji dozvěděli?

Všichni respondenti volili u této otázky jednu ze tří nabízených možností, které zněly:

- a) ve škole
- b) od rodiny a přátel
- c) z jiného zdroje (publikace o Vysočině, články v tisku, turistické letáky apod.)

U této otázky mě z hlediska věkových kategorií zajímá především to, zda se 1. věková skupina (13-18 let), která v současnosti do školy dochází, dověděla o díle Jana Blažeje Santiniho – Aichla právě ve škole. Zjistím, zda je tomuto význačnému architektovi ve školách v okolí Žďáru nad Sázavou věnována dostatečná pozornost.

Z celkového počtu respondentů jsou výsledky dotazníku následující:

Nejvíce se respondenti dověděli o díle Jana Blažeje Santiniho – Aichla od rodiny a přátel, poté ve škole a nejméně se o díle tohoto architekta dověděli z jiných zdrojů. Pro názornost přikládám graf č. 5.

Z hlediska obcí jsem údaje vyjádřila pomocí grafu č. 6, který přikládám v příloze. Nejvíce informací se ve škole dovídají respondenti obce Zvole, poté následuje Ostrov nad Oslavou, Obyčtov, Žďár nad Sázavou a nejméně informací se o

známém architektu ve škole dovídají respondenti obce Bobrová. Převážnou většinu informací o zkoumaném architektovi od rodiny a přátel získávají respondenti ve Zvoli, následuje Obyčtov, Bobrová, Žďár nad Sázavou a nejméně se od rodiny a přátel dovídají respondenti Ostrova nad Oslavou. Z ostatních zdrojů se informace nejvíce dovídají respondenti Bobrové, poté respondenti Ostrova nad Oslavou, Žďáru nad Sázavou, Obyčtova a nejméně repondenti Zvole.

Souhrnné údaje z hlediska věkových kategorií jsou vyjádřeny grafem č. 7, který přikládám v příloze. Z hlediska věkových kategorií získali většinu informací ve škole nejmladší respondenti (13-18 let), nejméně informací ze školy získala nejstarší věková skupina (60 a více). Opačný stav je u získávání informací od rodiny a přátel, kde se nejvíce o Janu Blažejovi Santinim – Aichlovi dovídá nejstarší věková kategorie a nejméně nejmladší věková kategorie. Z ostatních zdrojů se nejvíce dověděla věková skupina 40 – 59 let a nejméně skupina 19 – 39 let.

Z toho tedy plyne, že nejvíce informací ze školy mají respondenti Zvole a věková kategorie 13-18 let. Nejvíce informací získávají od rodiny a přátel také obyvatelé Zvole a věková kategorie 60 let a více. Z ostatních zdrojů se nejvíce informací dovídají respondenti Bobrové a věková skupina 40 – 59 let.

4. otázka

Znáte nějaké Santiniho stavby ve Žďáru nad Sázavou a jeho okolí?

Čtvrtá otázka je první otevřenou otázkou v dotazníku, respondenti uváděli i více Santiniho památek. Graf č. 8 ukazuje, která Santiniho památka je nejvíce známá a která je naopak nejméně známá.

Graf č. 9 v příloze názorně ukazuje, v jakém městě či obci znají nejvíce Santiniho památek. Graf č. 10, přiložený v příloze, názorně ukáže, jaké stavby nejčastěji uváděly jednotlivé věkové kategorie.

Graf k vyhodnocení 4. otázky z hlediska obcí bude obsahovat více položek, protože hodnotím respondenty v pěti městech a šest památek, které respondenti uváděli.

V Bobrové respondenti nejvíce zmiňovali kostel na Zelené hoře, poté kostel v Bobrové, kostel ve Zvoli, hospodu v Ostrově, a nejméně respondentů uvedlo Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou.

V Obyčtově respondenti nejvíce krát zmínili kostel na Zelené hoře, poté kostel v Obyčtově, hospodu v Ostrově, kostel ve Zvoli, kostel v Bobrové a nejméně respondentů uvádělo Dolní hřbitov.

V Ostrově nad Oslavou kostel na Zelené hoře, kostel v Obyčtově, následovala hospoda v Ostrově, kostel v Bobrové, poté následuje několik procent respondentů, kteří uvedli Dolní hřbitov.

Ve Zvoli dotazovaní uváděli především kostel na Zelené hoře, poté kostel ve Zvoli, kostel v Bobrové, kostel v Obyčtově, hospodu v Ostrově a Dolní hřbitov nevedl ve Zvoli žádný z respondentů.

Ve Žďáru nad Sázavou byl nejvíce krát uváděn kostel na Zelené hoře, kostel v Obyčtově, hospoda v Ostrově, kostel ve Zvoli, kostel v Bobrové, Dolní hřbitov a nejméně dotazovaných nevedlo žádnou památku.

Z vyhodnocení vyplývá skutečnost, že ve všech dotazovaných obcích zmínilo nejvyšší procento respondentů kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou. Na druhém místě v úspěšnosti byla u převážné většiny odpovědí památka, která se přímo nachází v obci respondenta. Jako třetí nejčastější památka byla téměř ve všech obcích zvolena památka v obci, která je od respondentova bydliště nejbližší. Například respondenti v Bobrové nejčastěji odpovídali Zelenou horu, poté kostel v Bobrové a poté kostel ve Zvoli, která se ze zkoumaných obcí nachází nejbliže Bobrové.

Jedinou výjimkou byli respondenti v Ostrově nad Oslavou, kteří jako druhou nejčastější památku volili kostel v Obyčtově, což je obce 1 kilometr vzdálená od Ostrova a jako třetí nejčastější památku pak volili právě hospodu v Ostrově nad Oslavou.

Z toho vyplývá, že nejznámější památkou ve Žďáru nad Sázavou je kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Dále z vyhodnocení vyplývá, že respondenti velmi dobře znají Santiniho památky ve své obci i ve svém nejbližším okolí.

Z vyhodnocení dotazníku a z grafu č. 10 dále vyplývá, že věková skupina 13-18 je skupinou, která nejvíce krát nevedla žádnou Santiniho památku. Všechny věkové kategorie nejčastěji uváděly kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou. Všechny věkové kategorie na druhém místě nejčastěji uváděly kostel v Obyčtově, i přesto, že v Obyčtově vyplňovalo dotazník nejméně respondentů ze všech obcí. Kostel v Obyčtově je tedy ve Žďáru nad Sázavou a okolí velmi dobře znám jako památka Jana Blažeje Santiniho – Aichla.

5. otázka

Navštívili jste některou ze Santiniho staveb na Žďársku osobně? Kterou (které)?

Pátou otázkou, která se týká návštěvnosti Santiniho památek ve Žďáru nad Sázavou a jeho okolí, vyhodnotím stejně, jako otázku předchozí. Názorně nám k vyhodnocení této otázky poslouží grafy č. 11 a 12.

Nejvíce navštěvovanou památkou je kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, následuje kostel v Obyčtově, kostel ve Zvoli, kostel v Bobrové a hospoda v Ostrově nad Oslavou, dále je procento respondentů, kteří nenavštívili žádnou Santiniho stavbu, a nejmenší procento respondentů navštívilo Tzv. Dolní hřbitov.

Z hlediska obcí danou památku častěji navštívili obyvatelé dané obce, kde se památka nachází, než obyvatelé jiných obcí. Nejnavštěvovanější památkou se stal kostel na Zelené hoře mezi obyvateli Žďáru nad Sázavou i mezi obyvateli okolních obcí.

Z hlediska věkových kategorií by byl graf velmi rozsáhlý, proto pouze uvedu, že navštívení kostela na Zelené hoře a Dolního hřbitova nejčastěji uváděla 1. věková kategorie, kostel v Obyčtově, ve Zvoli a hospodu v Ostrově nad Oslavou nejčastěji navštívila 2. věková kategorie a navštívení kostela v Bobrové nejčastěji uváděla 4. věková kategorie.

6. otázka

Co víte o opatu Václavu Vejmluvovi? Jak je spojen se jménem Jana Blažeje Santiniho – Aichela?

Václav Vejmluva byl synem sládka, narozeným v Brně, stal se žďárským opatem a investorem mnoha Santiniho staveb na žďársku. Za správnou odpověď k 6. otázce považuji tu odpověď, která správně odpovídá na obě podotázky. To znamená, že respondent musel správně uvést vztah mezi Václavem Vejmluvou a Janem Blažejem Santinim – Aichelem.

Celkem odpovědělo správně 135 dotazovaných a špatnou odpověď uvedlo 164 dotazovaných z celkového počtu 299. Z toho vyplývá, že 45% respondentů ví, v jakém vztahu byli Václav Vejmluva a Jan Blažej Santini – Aichel.

Graf č. 13 nám ukazuje, že 55% respondentů neví, kdo byl Václav Vejmluva nebo nedokáže určit jeho vztah k Janu Blažejí Santinim – Aichlovi.

Nejvíce znám byl Václav Vejmluva v Obyčtově, poté ve Žďáru nad Sázavou, následovala Zvole, Ostrov nad Oslavou a nejméně známý byl Václav Vejmluva v Bobrové (viz graf č. 14 v příloze).

Z hlediska věku byl nejznámější Václav Vejmluva u věkové kategorie 19 – 39, nejméně informací o Václavu Vejmluvovi má skupina 13-18 let. Pro názornost přikládám v příloze graf č. 15.

7. otázka

Santiniho díla jsou postavena ve slohu:

U této otázky vybírali respondenti správnou odpověď ze tří nabízených variant:

- a) románském
- b) barokním / tzv. barokní gotika
- c) renesančním

Správnou odpovědí je odpověď b) barokním / tzv. barokní gotika.

V tomto případě budu odpovědi vyhodnocovat z hlediska věkových skupin, stejně jako u 3. otázky. Zajímá mě především to, jak odpovídali respondenti z 1. věkové kategorie v porovnání s ostatními.

Z grafu č. 16 vyplývá, že 84% dotazovaných správně určilo, v jakém slohu jsou postaveny Santiniho památky.

Z hlediska obcí odpověděli správně téměř všichni dotazovaní v Obyčtově, poté byli úspěšní respondenti Žďáru nad Sázavou, Ostrova nad Oslavou, Zvole a nejméně procent správných odpovědí měli dotazovaní v Bobrové (viz graf č. 17 v příloze).

Z hlediska věkových kategorií odpovídali nejsprávněji respondenti věkové kategorie 60 a více let, poté kategorie 19-39 let, následuje věková skupina 40-59 let a nejméně správných odpovědí měla nejmladší skupina 13-18 let (viz graf č. 18).

Nejlépe tedy odpovídali obyvatelé Obyčtova a věková kategorie 60 a více let. Nejméně úspěšná byla Bobrová a kategorie 13-18 let.

8. otázka

Je nějaká ze Santiniho staveb blízko Vašeho bydliště? Pokud ano, jaká a čím je charakteristická?

U této otázky budu zkoumat z hlediska měst a obcí především fakt, kolik procent respondentů nevědělo o žádné Santiniho památce nacházející se blízko respondentova bydliště. Dále se zaměřím na údaj, kolik respondentů napsalo odpověď „kostel na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou“, i přesto, že jiná Santiniho památka je blíže jejich bydliště.

Poté se ještě z hlediska měst a obcí zaměřím na výsledek, kolik respondentů bylo schopno danou památku charakterizovat. Graf by s takovým množstvím informací byl velmi rozsáhlý, proto při vyhodnocení této otázky použiji tabulku.

PAMÁTKA	Kostel	Kostel	Hospoda	Kostel	Zelená	Dolní	Nic
OBEC	Bobrová	Obyčtov	Ostrov	Zvole	hora	hřbitov	
Bobrová	39/15	-	-	-	3/2	-	23
Obyčtov	-	27/17	3/1	-	1/1	-	-
Ostrov	1/1	11/8	18/15		1		4
Zvole	2/1	-	-	25/10	1/0		4
Žďár				1/1	124/97		11

Vysvětlivky: x/y – danou památku uvedlo x / z toho charakterizovalo y respondentů

Červené označení pro určení stavby přímo z respondentova místa bydliště

Modré označení pro určení stavby z obce, která je respondentovi místně nejbližší

Z tabulky je patrné, že převážná většina všech respondentů zná památku v místě svého bydliště a ví, že ji postavil Jan Blažej Santini – Aichel. Menší procento respondentů uvedlo památku, která se nachází v obci, nedaleko respondentova bydliště. Nepatrné množství respondentů uvedlo památku, která se nachází ve vzdálenější obci od respondentova bydliště. Z tabulky je patrné, že 42 respondentů z celkového počtu

299 nevedlo žádnou stavbu. 14 procent respondentů tedy nezná žádnou stavbu ze svého okolí, kterou projektoval Jan Blažej Santini – Aichel.

Dále z tabulky vyplývá, že největší procento respondentů zná charakteristiku Santiniho stavby kostela na Zelené hoře a hospody v Ostrově nad Oslavou, menší procento respondentů uvedlo charakteristiku Obyčtova, dále následuje procento dotazovaných, kteří uvedli charakteristiku kostela ve Zvoli a v Bobrové. Dolní hřbitov nevedl žádný z respondentů. Při charakteristice kostela na Zelené hoře respondenti nejčastěji uváděli tvar půdorysu pěticípé hvězdy a zapsání mezi památky UNESCO, u Obyčtova půdorys želvy. Kostel ve Zvoli byl nejčastěji charakterizován půdorysem tvaru řeckého kříže a dvojitým W na průčelí kostela. Kostel v Bobrové respondenti nejčastěji charakterizovali klenutím nad oltářem a kopulí.

9. otázka

Kdo je správcem stavby?

U deváté otázky měli respondenti možnost výběru ze čtyř možností:

- a) Městský / Obecní úřad
- b) Římskokatolická církev
- c) Státní památková správa
- d) Jiná organizace / Jaká?

Správné odpovědi závisí na tom, kterou stavbu respondent popisoval v předchozí otázce „Je nějaká ze Santiniho staveb blízko Vašeho bydliště?“. Správnou odpovědí u kostela sv. Petra a Pavla v Bobrové, kostela Navštívení Panny Marie v Obyčtově a kostela sv. Václava ve Zvoli je odpověď b) Římskokatolická církev. Správnou odpovědí u panské hospody v Ostrově nad Oslavou je správná odpověď d) Jiná organizace, a to soukromá osoba. U tak zvaného Dolního hřbitova ve Žďáru nad Sázavou a kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou je správná odpověď c) Státní památková správa.

Většina respondentů určovala stavbu přímo v místě svého bydliště a většina respondentů také dokázala určit správce dané budovy. Procentuálně nejlépe určovali

respondenti správce kostela v Obyčtově, poté správce kostela ve Zvoli a v Bobrové, menší procento úspěšnosti v určování správce stavby byli obyvatelé Ostrova nad Oslavou a nejmenší procento respondentů správně určilo správce kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou. Tzv. Dolní hřbitov neuvedl žádný z respondentů.

Kostely, které patří římskokatolické církvi, určovali dotazovaní daných obcí převážně správně (správně určilo správce kostela celých 82% respondentů). Menší procento úspěšnosti měli obyvatelé Ostrova nad Oslavou, kde je panská hospoda momentálně v rukou soukromníka (správně určovalo 38% respondentů). Nejmenší procento úspěšnosti měli respondenti při určování správce kostela na Zelené hoře (správně odpovídalo pouhých 28% respondentů). Dotazovaní ve Žďáru nad Sázavou často jako správce kostela sv. Jana Nepomuckého uváděli římskokatolickou církev, případně také UNESCO. Za skutečnost, že 40 % respondentů nedokázalo správně určit správce kostela na Zelené hoře, může pravděpodobně i následující událost. Do roku 2006 spravovali areál kostela pracovníci ITC Žďas, v roce 2006 převzal správu kostela národní památkový ústav Brno.

10. otázka

Byla stavba někdy v nedávné době (19., 20. století) opravována? Kdy?

U 10. otázky jsem dotazníky zpracovávala následujícím způsobem: za správnou odpověď považuji přesné určení opravy a datum, za špatnou odpověď, za špatnou odpověď považuji také, pokud respondent neuvedl žádnou odpověď. Za neúplnou odpověď považuji odpověď, kdy respondent napsal, co bylo opravováno, ale neuvedl datum, nebo uvedl datum opravy, ale nenapsal, co bylo opravováno.

Tato otázka je jedna z důležitějších otázek v dotazníku, protože se ve své práci zabývám především opravami. Tuto otázku tedy vyhodnotím ze všech hledisek, uvedených na začátku praktické části této práce, a to z celkového hlediska všech respondentů, z hlediska měst a obcí, z hlediska věkových kategorií a pohlaví.

Graf č. 22 ukazuje, že správně dokázalo určit přesnou opravu i s datem 25% respondentů, 32% respondentů psalo nesprávnou odpověď (to znamená, že napsali nesprávně nebo nevěděli a neurčili vůbec) a 43% respondentů určilo opravu stavby jen částečně (to znamená pouze datum nebo pouze přesnou opravu).

Z hlediska obcí největší procento respondentů zcela správně určilo opravu i s datem v Obyčtově, následuje Zvole, Ostrov nad Oslavou, Žďár nad Sázavou (zde respondenti určovali opravu kostela na Zelené hoře, Dolní hřbitov neuvedl žádný z respondentů) a nejmenší procento úspěšnosti v určování opravy dané stavby měli respondenti Bobrové. V příloze přikládám graf č. 23.

Graf č. 24 ukazuje, že největší procento správných odpovědí měla 4. věková kategorie (60 let a více), největší procento špatných odpovědí měla 1. věková kategorie (13-18 let) a největší procento částečných odpovědí měla 2. věková skupina (19-39 let).

Z hlediska pohlaví vyhodnocení dotazníků ukázalo, že poměrem správných, špatných i částečných odpovědí se ženy a muži výrazně neliší. U žen i mužů se nejméně objevovaly správné odpovědi, více špatné odpovědi a nejvíce částečné odpovědi. V příloze přikládám graf č. 25.

11.otázka

Jste spokojen/a s jejím současným stavem? Pokud ne, proč?

Z grafu č. 26 je zřejmé, že 61% respondentů je spokojeno se stavem Santiniho památek, 24% dotazovaných je nespokojeno a 15% neví.

Z hlediska obcí jsou většinou respondenti se stavem památky spokojeni, pouze u respondentů Ostrova nad Oslavou převažuje nespokojenost. Po respondentech z Ostrova nad Oslavou jsou nejvíce nespokojeni se stavem Santiniho památek dotazovaní ve Žďáru nad Sázavou, následují respondenti z Bobrové, Zvole a spokojenost se stavem Santiniho památky nejvíce vyjádřili respondenti Obyčtova.

Z hlediska věku jsou se stavem Santiniho památek nejspokojenější respondenti 4. věkové kategorie, naopak nejméně spokojení jsou respondenti 1. věkové kategorie. V příloze přikládám graf č. 27.

12.otázka

Jak by se podle Vás mohla zlepšit návštěvnost Santiniho památek?

Tuto otázku vyhodnotím z hlediska celkového počtu respondentů, a protože respondenti uvedli velké množství návrhů, pro vyhodnocení použiji tabulku:

NÁVRH	POČET RESPONDENTŮ
Lepší propagace a reklama	93
Neuvedli návrh	86
Náprava stavu památek	12
Nic – návštěvnost je velká	11
Vánoční pohádku o Santinim	11
Zajímavé kulturní akce v budovách	11
Články v novinách	10
Učit se ve stavbách	10
Zájezdy v CK	10
Více informací na internetu	8
Dokument o Santinim	7
Otevřít zrekonstruovanou hospodu v Ostrově nad Osl.	7
Jídlo a pití zdarma	6
Lepší cenová dostupnost	3
Nabídky exkurzí školám	3
Prodej pohlednic a knih	3
Přednášky ve škole	3
Členství ve více památkových organizacích	2
Letáky o Santinim	2
Publikace o v cizích jazycích	2
Turistické známky	2
Více výstav	2
Vrátit památky církvi	2

Vystavět tu nějaké atrakce	2
Poutě věřících	1
Profesionálnější přístup	1
Přestěhovat budovy do Prahy	1
Udělování cen v místě staveb	1
Více průvodců	1
Santiniho životopis rozeslat poštou	1

Největší procento respondentů tedy navrhuje lepší propagaci a reklamu. Na druhém místě mezi návrhy na zlepšení je náprava stavu památek. Z toho je tedy zřejmé, že obyvatelé daných obcí nejsou zcela spokojeni se stavem Santiniho památek ve svých obcích, to znamená, že nejsou spokojeni s opravami těchto památek, což je pro tuto práci zajímavý výsledek.

Dalšími početně zastoupenými návrhy bylo natočit vánoční pohádku o Santinim, zajímavé kulturní akce v budovách, články v novinách, učit žáky přímo v daných stavbách, nabízet sem zájezdy v cestovních kancelářích,...

5.3 Vyhodnocení hypotéz

První/druhá hypotéza

- V menších obcích (velikost obce podle rozlohy) budou obyvatelé vědět více o opravách zdejších staveb.
- V menších obcích (velikost obce podle počtu obyvatel) budou obyvatelé vědět více o opravách zdejších staveb.

V menších obcích se více udržuje tradiční společnost, lidé zde žijí v určité komunitě, znají se navzájem mezi sebou, mají zájem o dění ve své obci, které však není příliš časté. Oproti tomu ve větším městě je jedinec nucen komunikovat s více neznámými lidmi a jde zde více dění, kulturních akcí, ... jedinec nestíhá sledovat vše.

Abych mohla odpovědět na to, zda je první hypotéza pravdivá, musím seřadit obce od největší k nejmenší. Z internetového zdroje wikipedia.org jsem zjistila rozlohy

jednotlivých obcí. K roku 2006 měla Bobrová rozlohu 14,19 km², Obyčtov 7,76 km², Ostrov nad Oslavou 9,33 km², rozloha Zvole byla 17,04 km² a rozloha Žďáru nad Sázavou 37,06 km².

Největší rozlohu má tedy Žďár nad Sázavou, po něm následuje, Bobrová, Ostrov nad Oslavou, a jako nejmenší Obyčtov.

K seřazení obcí podle počtu obyvatel mi posloužily podklady od odboru realizace projektů eGovernment. V Bobrové bylo k 29. srpnu 2008 k trvalému pobytu přihlášeno 914 obyvatel. V Obyčtově to bylo 386 a v Ostrově nad Oslavou 937 obyvatel. K tomuto datu vykazovala Zvole 640 obyvatel a Žďár nad Sázavou, jediné město mezi obcemi, 23 349 obyvatel.

Z těchto obcí je tedy nejlidnatější Žďár nad Sázavou, po něm následují Ostrov nad Oslavou, Bobrová, Zvole a jako nejmenší Obyčtov.

Ze zpracování dat obsažených v dotazníku vyšla skutečnost, že ve Žďáru nad Sázavou je největší povědomí o opravách Santiniho staveb. Poté následovaly v úspěšnosti obce Obyčtov, Zvole nad Pernštejnem, Ostrov nad Oslavou a nejméně úspěšná obec v 10. otázce dotazníku byla Bobrová.

Skutečnost, že nejvíce úspěšný je Žďár nad Sázavou, pramení mimo jiné z toho, že v 1. věkové kategorii vyplňovali dotazníky mimo jiných také studenti vyhlášeného žďárského gymnázia, které je známo výbornými studijními výsledky svých žáků. Fakt, že Žďár nad Sázavou má ze zkoumaných obcí a měst největší povědomí o těchto opravách především pramení z toho, že žďárský kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře je památkou UNESCO.

Tvrzení, že větší povědomí o opravách Santiniho staveb je v obcích s menším počtem obyvatel než v lidnatějších obcích, platí pouze v některých případech. Například – mimo specifický Žďár nad Sázavou - Obyčtov je ze zkoumaných obcí nejmenší svou rozlohou i počtem obyvatel a v daných obcích byl v otázce o opravách nejméně úspěšný.

Z hlediska počtu obyvatel platí, že **první hypotéza** „*V menších obcích (velikost obce podle počtu obyvatel) budou obyvatelé vědět více o opravách zdejších staveb*“ se ukázala **nepravdivou**.

Z hlediska rozlohy obcí nelze říci, že obce méně rozlehlé mají větší povědomí o Santiniho stavbách. V tomto případě se **druhá hypotéza** „*V menších obcích (velikost obce podle rozlohy) budou obyvatelé vědět více o opravách zdejších staveb*“ ukázala **nepravdivou**.

Třetí hypotéza

- Starší lidé budou vědět více o opravách zdejších staveb, než lidé mladšího věku.

Ve zkoumaných obcích můžeme většinu lidí považovat za starousedlíky, kteří se po delší dobu svého života zajímají o dění ve své obci. Dále je možné předpokládat, že starší lidé mají za svůj dosavadní život více znalostí a zkušeností, zřejmě již mají více prozkoumané okolí svého bydliště a blízké stavby a památky.

Po zhodnocení výsledků dotazníků vyšly následující údaje:

- 1. věková skupina (13-18 let) má úspěšnost 70,4 %
- 2. věková skupina (19-39 let) má úspěšnost 72,5 %
- 3. věková skupina (40-59 let) je úspěšná na 81,5 %
- 4. věková skupina (60 let a více) je úspěšná na 70,2 %

Z výsledků vyplývá, že daná hypotéza platí pouze u 1., 2. a 3. věkové skupiny.

Respondenti první věkové kategorie uvedli v dotaznících, že požadují více takových informací ve školách. Znamená to tedy, že v současné době se ve školách děti o stavbách na Žďársku moc neučí.

Jedno z možných vysvětlení výsledku, že nejméně úspěšní v této otázce byli občané starší 60 – ti let, je skutečnost, že starší lidé již nehledají tolik informací jako lidé mladšího věku. Někteří starší lidé například neumí používat internet, kde se mnoho informací o Santiniho stavbách nachází.

Lze ale říci, že **třetí hypotéza** „*Starší lidé budou vědět více o opravách zdejších staveb*“ se v dotazníku **potvrdila, až na výjimku poslední věkové kategorie (60 let a více).**

Čtvrtá/pátá hypotéza

- Nejméně známý ze Santiniho památek je Dolní hřbitov.
- Nejznámější ze Santiniho památek ve Žďáru nad Sázavou a okolí je kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.

Jan Blažej Santini – Aichel pracoval na několika stavbách ve Žďáru nad Sázavou. Zcela nejznámější je kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, i proto, že se stal památkou organizace UNESCO. Mým předpokladem je, že Dolní hřbitov už většina respondentů neuvede, protože sláva kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře „zastíní“ další Santiniho stavbu v daném městě.

Při vyhodnocování výsledků jsem došla k následujícím závěrům, k jejichž interpretaci použiji tabulku.

PAMÁTKA	KOLIK LIDÍ UVEDLO (z 299 dotazovaných)	PROCENTUÁLNĚ
Kostel v Bobrové	82	27,4%
Kostel v Obyčtově	134	44,8%
Panská hospoda v Os. n. Osl.	84	28,1%
Kostel ve Zvoli nad Pernšt.	72	24,1%
Žďár n. S. – Dolní hřbitov	33	11%
Žďár – kostel na Zelené hoře	267	89,3%

Z této tabulky tedy vyplývá, že nejznámější Santiniho památkou je kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, následuje kostel Nanebevzetí Panny Marie v Obyčtově, panská hospoda v Ostrově nad Oslavou, poté kostel sv. Petra a Pavla v Bobrové, kostel sv. Václava ve Zvoli a nejméně uváděnou památkou je žďárský tzv. Dolní hřbitov.

Čtvrtá hypotéza „*Nejméně známý ze Santiniho památek bude Dolní hřbitov*“ se **potvrdila**.

Pátá hypotéza „*Nejznámější ze Santiniho památek ve Žďáru nad Sázavou a okolí bude kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře*“ se **potvrdila**.

Šestá/sedmá hypotéza

- V Ostrově nad Oslavou jsou obyvatelé nejvíce nespokojeni se stavem Santiniho stavby (panské hospody).
- Na druhém místě (nebo mezi prvními obcemi, které jsou nespokojené se stavem vybraných památek) se objeví kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.

V Ostrově nad Oslavou se nachází Santiniho památka, jejíž stav je ze Santiniho děl ve Žďáru nad Sázavou a okolí zřejmě nejvíce zanedbaný. Momentálně je panská hospoda v Ostrově nad Oslavou zavřená a již dlouhou dobu je v rekonstrukci (viz PŘÍLOHA 4, obr. 2 a obr. 3).

Předpokládám, že na druhém místě v nespokojenosti se stavem památek bude kostel na Zelené hoře, především ze dvou důvodů. Před několika lety schválil starosta Žďáru nad Sázavou vykácení porostů okolo Zelené hory, s čímž byli někteří žďárští obyvatelé nespokojeni a sepisovali petici. Porost okolo Zelené hory byl nakonec vykácen, a i když je nyní kostel na Zelené hoře krásně vidět i z velké dálky, někteří obyvatelé nejsou spokojeni s kácením tolika starých stromů, které zde tak dlouho rostly. Dalším důvodem k nespokojenosti se stavem památky může být skutečnost, že památka stále není zcela opravená (špatná fasáda, rozbitá střecha,...viz PŘÍLOHA 7, obr. 6 a obr. 7) i to, že v současnosti se za vstup do kostela sv. Jana Nepomuckého platí a je tu omezená otevírací doba. Dříve tomu bylo jinak.

Z výsledků dotazníků jsem zjistila následující skutečnosti, které souhrnně uvádím pomocí tabulky.

PAMÁTKA	SPOKOJENO	NESPOKOJENO	NEVÍ
Kostel v Bobrové	66,2 %	15,4 %	18,5 %
Kostel v Obyčtově	80,7 %	9,7 %	9,7 %
Hospoda v Ostr.n.Osl.	28,6 %	60 %	11,4 %
Kostel ve Zvoli	62,5 %	6,3 %	31,3 %
Kostel na Zelené hoře	66,2 %	27,2 %	6,62 %

(Ke stavu Dolního hřbitova ve Žďáru nad Sázavou se nevyjádřil žádný z respondentů.)

Z průzkumu vyplývá, že nejvíce nespokojenosti vyjádřili obyvatelé Ostrova nad Oslavou, na druhém místě jsou obyvatelé Žďáru nad Sázavou, dále následují obce Bobrová, Obyčtov a nejmenší procento nespokojených občanů je ve Zvoli.

Šestá hypotéza „*V Ostrově nad Oslavou jsou obyvatelé nejvíce nespokojeni se stavem Santiniho stavby (panské hospody)*“ se ukázala **pravdivou**.

Sedmá hypotéza „*Na druhém místě (nebo mezi prvními obcemi, které jsou nespokojené se stavem vybraných památek) se zřejmě objeví kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře*“ se ukázala **pravdivou**.

Osmá hypotéza

- Opat Václav Vejmluva bude nejvíce znám mezi obyvateli Žďáru nad Sázavou.

Jedním z nejznámějších skutků opata Václava Vejmluvy byla – spolu se Santinim - realizace kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou. Tento kostel je také velice znám díky členství v organizaci UNESCO.

Po vyhodnocení dotazníků jsem zjistila následující údaje. Nejvíce znám byl Václav Vejmluva v Obyčtově, poté ve Žďáru nad Sázavou, následovala Zvole, Ostrov nad Oslavou a nejméně známý byl Václav Vejmluva v Bobrové.

Fakt, že nejvíce znám byl Václav Vejmluva v Obyčtově a Žďáru nad Sázavou, si můžeme vysvětlit následujícím způsobem. Obyčtov je obec, která ze všech zkoumaných obcí leží nejbližší Žďáru nad Sázavou. Ve Žďáru nad Sázavou a jeho nejbližším okolí byl tedy Václav Vejmluva mezi respondenty znám nejvíce. Toto tvrzení dokládá také fakt, že nejméně známý byl opat Václav Vejmluva v Bobrové, což je jedna ze vzdálenějších obcí od Žďáru nad Sázavou.

- **Osmá hypotéza** „*Opat Václav Vejmluva bude nejvíce znám mezi obyvateli Žďáru nad Sázavou*“ se **nepotvrdila**.

6. ZÁVĚR

Mezi hlavní úkoly této práce bylo zjistit informace o opravách vybraných památek Jana Blažeje Santiniho – Aichla ve Žďáru nad Sázavou a okolí. Informace jsem zjišťovala v kronikách obce Obyčtova a Zvole, ve Státním archivu města Žďáru nad Sázavou a v Národním památkovém ústavu v Brně a v Telči. Dále jsem pomocí dotazníku chtěla zjistit, zda občané daných obcí dobře znají Santiniho památky ve svém regionu, zda mají přesné informace o opravách těchto památek a zda jsou se stavem památek spokojeni.

V teoretické části jsem stručně popsala charakteristiku baroka, život Jana Blažeje Santiniho – Aichla a opata Václava Vejmluvy. U jednotlivých staveb jsem uvedla stručný vznik, charakteristiku a zjištěné opravy.

V praktické části jsem určila osm hypotéz, které jsem následně potvrdila či vyvrátila, a zabývala jsem se také vyhodnocením dotazníku, který vyplňovalo celkem 299 respondentů všech uvedených obcí. Mezi hlavní výsledky mé práce patří následující informace:

- Nejznámější památkou mezi respondenty daných obcí je kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Tato skutečnost je zřejmě daná faktem, že tento kostel patří mezi památky UNESCO.
- Nejméně známou z vybraných památek se stal tzv. Dolní hřbitov, což jsem předpokládala v jedné z hypotéz. Mým předpokladem bylo, že Dolní hřbitov už respondenti nevedou, protože sláva kostela sv. Jana Nepomuckého ve Žďáru nad Sázavou „zastíní“ další Santiniho stavbu v daném městě.
- Přestože 1. věková skupina uvedla, že nejvíce informací o Santinim zjišťuje ve škole, u převážné většiny otázek dotazníku byla tato skupina procentuálně nejslabší. Z toho tedy vyplývá, že ve školních osnovách není učební látka o Janu Blažejovi Santinim – Aichlovi dostatečná.
- Překvapivým výsledkem je fakt, že 55% všech respondentů nedokáže určit vztah mezi Janem Blažejem Santinim – Aichlem a žďárským opatem Václavem Vejmluvou, přestože Vejmluva pozval Santiniho ke stavbě kostela na Zelené hoře, který jako známou Santiniho stavbu uvedlo celých 86% dotazovaných.

- Správce kostelů, které patří římskokatolické církvi, dokázalo určit 82% respondentů. V Ostrově nad Oslavou, kde je panská hospoda v rukou soukromníka, správně určilo správce stavby 38% dotazovaných. Správce kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře správně uvedlo jen 28% dotazovaných, což je zřejmě způsobené faktem, že v roce 2006 převzal správu kostela Národní památkový ústav v Brně.
- Respondenti jsou nejvíce nespokojeni se stavem památky v Ostrově nad Oslavou. Panská hospoda je zde již velmi dlouhou dobu v rekonstrukci.
- Pouze 25% respondentů dokázalo určit opravu dané památky i s přesným datem.

6.1 Návrh řešení

Pro vlastní cíl mé práce, tedy návrh zlepšení návštěvnosti Santiniho památek, jsem částečně také využila návrhy respondentů. Ti uváděli, jak zlepšit návštěvnost Santiniho památek. Dva nejčastěji uváděné návrhy byly „lepší reklama a propagace“ a „náprava stavu památek“. Mnoho respondentů si tedy myslí, že Santiniho památky by měly být v lepším stavu a jejich opravy jsou nedostačující.

Na opravy zkoumaných památek často pořádali sbírky sami občané. Například farníci ve Zvoli pořádali sbírky na opravu střechy kostela, za vybrané peníze byl nakoupen materiál a veškerou práci odvedli farníci sami. Prof. Podloucký zdarma nabídl opravení malby v tzv. německé kapli kostela na Zelené hoře. V 18. a 19. století považovali občané za čest zúčastnit se oprav památky.

Navrhuji více seznámit obyvatele Žďáru nad Sázavou a okolí s tzv. Dolním hřbitovem, který jako Santiniho památku uváděli respondenti nejméně. Z výsledků dotazníku vyplývá, že ve školách by se měli žáci více dovídat o Janu Blažejí Santinim – Aichlovi. Zároveň z výsledků také vyplývá, že je velmi žádoucí co nejdříve zrekonstruovat panskou hospodu v Ostrově nad Oslavou, která je již přes rok uzavřená a v rekonstrukci a s jejímž stavem vyjádřilo nespokojenost přes 60% respondentů.

V návaznosti na této práci by jistě bylo přínosem zkoumání, proč obyvatelé daných obcí více nenavštěvují Santiniho památky ve žďárském regionu a zda by lepší stav památek způsobil větší návštěvnost.

7. POUŽITÁ LITERATURA :

MONOGRAFIE:

1. DVOŘÁČEK, Petr. *Architektura českých zemí: Baroko*. 1.vyd. Praha: Levné knihy KMa, 2005. ISBN 80-7309-275-1
2. HOLEČKOVÁ, Marie. *Vysočinou po stopách Santiniho*. 1. vyd. Beroun: Nakladatelství MH, 2006. ISBN 80-86720-27-6
3. HORYNA, Mojmír. *Jan Blažej Santini – Aichel*. 1.vyd. Praha: Karolinum, nakladatelství Karlovy univerzity, 1998. ISBN 80-7184-664-3
4. HORYNA, Mojmír. *Santini – stavby J.B.Santiniho na Žďársku*, 1. vyd. Žďár nad Sázavou: RESIDENT, 1999
5. KOTRBA, Viktor. *Česká barokní gotika: Dílo Jana Santiniho – Aichla*. 1.vyd. Praha: nakladatelství Československé akademie věd, 1976
6. KRSEK, Ivo. KUDĚLKA, Zdeněk. STEHLÍK, Miloš. VÁLKA, Josef. *Umění baroka na Moravě a ve Slezsku*. 1.vyd., Praha: ACADEMIA, 1996. ISBN 80-200-0540-4
7. MIKULE, Stanislav. *Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Město Žďár nad Sázavou, 2008
8. NEUMANN, Jaromír. *Český barok*. 2.vyd. Praha: Odeon, 1974
9. PECINA, Josef. *Zvole: Kronika obce*. Zvole: Obecní úřad Zvole, 2002
10. SEDLÁK, Jan. *Dědictví: Jan Santini Aichl*, 1. vyd., Žďár nad Sázavou: Žďas, a.s., 1995
11. SEDLÁK, Jan. *Jan Blažej Santini: Setkání baroku s gotikou*. 1.vyd. Praha: Vyšehrad, 1987
12. SEDLÁK, Jan a kol. *Významné památky okresu Žďár n. S.*, 1. vyd. Žďár nad Sázavou, Brno: Okresní památková správa, Krajské středisko Státní památkové péče a ochrany přírody, 1982
13. ZEMEK, Metoděj. BARTUŠEK, Antonín. *Dějiny Žďáru nad Sázavou II.: První část 1618-1784*. 1.vyd. Havlíčkův Brod: Krajské nakladatelství Havlíčkův Brod, 1962.

OSTATNÍ PRAMENY:

1. *Knihá účtů farního kostela na Horní Bobrové od r. 1853.* Státní okresní archiv ve Žďáru nad Sázavou.
2. *Knihá výročních účtů jmění kostelů, nadací a farního obročí v Horno - Bobrovské farnosti od roku 1923.* Státní okresní archiv, ve Žďáru nad Sázavou.
3. *Korespondence mezi Městským úřadem Žďár nad Sázavou a Národním památkovým ústavem v Brně, 1994, 1998 - 2001, 2003.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Telči.
4. *Korespondence mezi Státním památkovým úřadem v Brně a Konkurenčním výborem v zámku – Žďár, 1920-1922.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně.
5. *Korespondence mezi Státním památkovým ústavem v Brně a Krajským národním výborem v Jihlavě, 1800 - 1953.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně.
6. *Korespondence mezi Státním památkovým úřadem v Brně a Obecní spořitelnou města Žďáru na Moravě, 1923.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně.
7. *Korespondence mezi Zemským konzervátorským úřadem pro král. České, Praha a Státním památkovým ústavem, Brno. 1919.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně.
8. *Korespondence mezi Zemským výborem markrabství moravského a Moravskou zemskou pokladnou, 1921.* Národní památkový ústav, úz. odb. pracoviště v Brně.
9. *Kronika farnosti Zvole n. P. 1843 – 1993.* Farní úřad Zvole.
10. POPP, Josef. SLÁMA, Antonín. *Farní protokoly obyčtovské farnosti, 1812 – 1978.* Farní úřad Obyčtov
12. *Účty výroční vlastního, nadačního, benefičiálního a jiného jmění ve farním chrámu Páně v Horní Bobrové od roku 1900 – 1922.* Státní okresní archiv ve Žďáru nad Sázavou.

8. SEZNAM PŘÍLOH

1. PŘÍLOHA: DOTAZNÍK

2. PŘÍLOHA: GRAFY

1. otázka - graf 1	58
1. otázka - graf 2	58
2. otázka - graf 3	58
2. otázka - graf 4	59
3. otázka - graf 5	59
3. otázka - graf 6	59
3. otázka - graf 7	60
4. otázka - graf 8	60
4. otázka - graf 9	60
4. otázka - graf 10	61
5. otázka - graf 11	61
5. otázka - graf 12	61
6. otázka - graf 13	62
6. otázka - graf 14	62
6. otázka - graf 15	62
7. otázka - graf 16	63
7. otázka - graf 17	63
7. otázka - graf 18	63
9. otázka - graf 19	64
9. otázka - graf 20	64
10. otázka - graf 21	64
10. otázka - graf 22	65
10. otázka - graf 23	65
10. otázka - graf 24	65
11. otázka - graf 25	66
11. otázka - graf 26	66
11. otázka - graf 27	66

3. PŘÍLOHA: FOTOGRAFIE ZKOUMANÝCH PAMÁTEK

Obr. 1 - Kostel sv. Petra a Pavla v Horní Bobrové – pohled na kostel zepředu	67
Obr. 2 – Kostel v Bobrové - motiv patronů kostela: klíče a meč.....	67
Obr. 3 – Kostel v Bobrové - boční pohled na kostel s věží.....	68
Obr. 4 – Poutní kostel Navštívení Panny Marie v Obyčtově – náčrt v kronice.....	68
Obr. 5 a 6 – Kostel v Obyčtově - věž kostela z různých pohledů	69
Obr. 7 a 8 – Kostel v Obyčtově – interiér: kazatelna a hlavní oltář kostela.....	69
Obr. 9 – Kostel v Obyčtově - varhany	70
Obr. 10 – Panská hospoda v Ostrově nad Oslavou - nejstarší dochovaná fotografie objektu z internetové stránky http://www.veselicko.cz/santini.php#3	70
Obr. 11 – Hospoda v Ostrově nad Oslavou – pohled zepředu	71
Obr. 12 – Hospoda v Ostrově nad Oslavou - momentálně delší dobu v rekonstrukci	71
Obr. 13 – Kostel sv. Václava ve Zvoli - pohled zepředu	72
Obr. 14 a 15 – Kostel ve Zvoli - pohled z různých stran	72

Obr. 16 a 17 – Kostel ve Zvoli - symbol na vrcholu štítu průčelí – dvojité W a socha sv. Jana Nepomuckého před kostelem	73
Obr. 18 a 19 – Kostel ve Zvoli – interiér: hlavní oltář a obraz hlavního oltáře od K. Škréty	73
Obr. 20 a 21 – Kostel ve Zvoli - dobové fotografie: oprava kostela roku 1970 a oprava střechy roku 1973	74
Obr. 22 - Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou	74
Obr. 23 - Dolní hřbitov se sochou Anděla smrti	75
Obr. 24 a 25 – Dolní hřbitov - socha Anděla smrti a popisek u vchodu na hřbitov ..	75
Obr. 26 - Na Dolním hřbitově byly dočasně ponechány sochy z opravujícího se barokního mostu nedaleko Dolního hřbitova.....	76
Obr. 27 a 28 - Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře a druhá fotografie použita z internetové stránky	76
http://archiweb.cz/news.php?action=show&id=6009&type=1	76
Obr. 29 – Kostel sv. Jana Nepomuckého - nádvoří kostela	77
Obr. 30 - Kostel sv. Jana Nepomuckého - alegorické sochy na střechách nad branami na nádvoří.....	77
Obr. 31 a 32 - Kostel sv. Jana Nepomuckého - opravovaná střecha kostela sv. Jana Nepomuckého po vichřici, na druhém obrázku stále zničená.....	78
Obr. 33 a 34- Kostel sv. Jana Nepomuckého - špatná fasáda na kostelu sv. Jana Nepomuckého a lomený oblouk	78
Obr. 35 - Současná budova cukrárny „U tří hvězd“.....	79

PŘÍLOHA 1 : DOTAZNÍK

DOTAZNÍK

(Tento dotazník bude použit pro tvorbu bakalářské práce na UPCE,
za účelem zjištění míry znalostí obyvatel Žďárska o Santiniho stavbách.)

Vyplňte:

Jste: žena   muž

Věk: 13-18   19-39   40-59   60 a více

Dosažené vzdělání: ZŠ   SŠ   VŠ

Profese (u věkové skupiny 13-18 let profese, kterou chtějí vykonávat):
.....

Město / obec: .....

---

1. V jakém uměleckém oboru se nejvíce proslavil Jan Blažej Santini - Aichel?

architekt
malíř
farář

2. V jakém století žil Jan Blažej Santini - Aichel?

16. - 17. století
17. - 18. století
18. - 19. století

3. Odkud nebo prostřednictvím koho jste se o díle Jana Blažeje Santiniho – Aichela poprvé
nebo nejobsáhleji dozvěděli?

ve škole
od rodiny a přátel
z jiného zdroje (publikace o Vysočině, články v tisku, turistické letáky apod.)

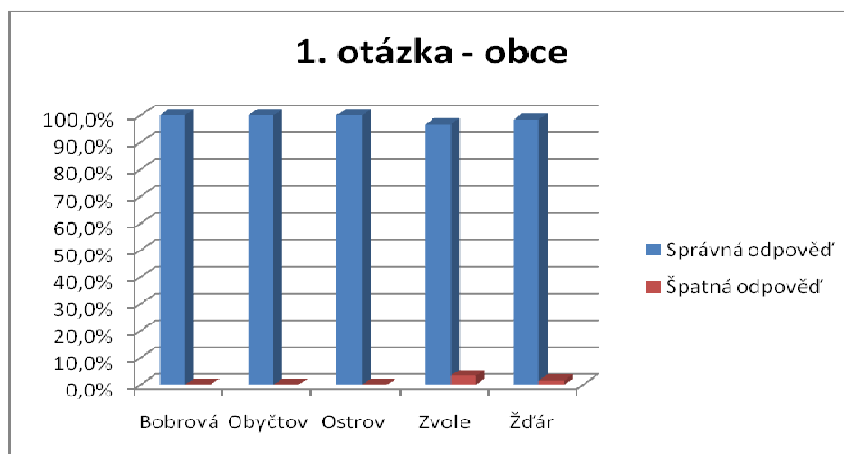
4. Znáte nějaké Santiniho stavby ve Žďáře nad Sázavou a jeho okolí?

5. Navštívili jste některou ze Santiniho staveb na Žďársku osobně? Kterou (které)?
6. Co víte o opatu Václavu Vejmluvovi? Jak je spojen se jménem Jana Blažeje Santiniho – Aichela?
7. Santiniho díla jsou postavena ve slohu:
- románském
  - barokním / tzv. barokní gotika
  - renesančním
8. Je nějaká ze Santiniho staveb blízko Vašeho bydliště? Pokud ano, jaká a čím je charakteristická?
9. Kdo je správcem stavby?
- Městský / Obecní úřad
  - Římskokatolická církev
  - Státní památková správa
  - Jiná organizace / Jaká?
10. Byla stavba někdy v nedávné době (19., 20. století) opravována? Kdy?
11. Jste spokojen/a s jejím současným stavem? Pokud ne, proč?
12. Jak by se podle Vás mohla zlepšit návštěvnost Santiniho památek?

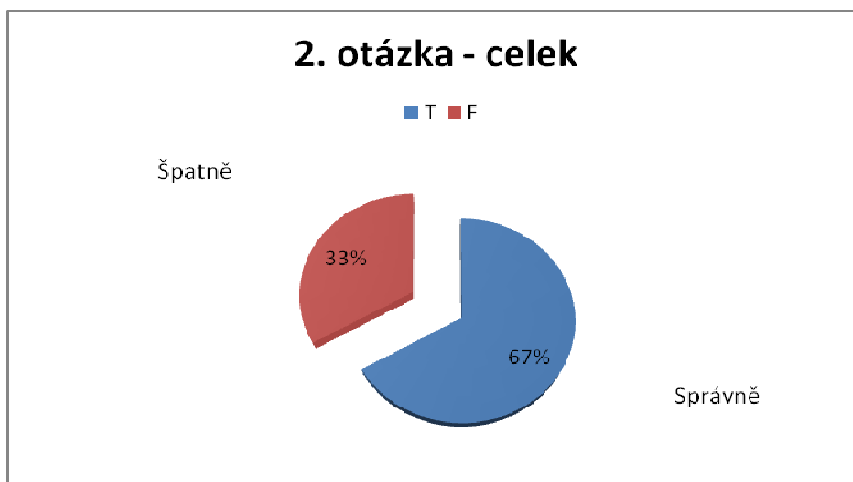
Děkuji za Váš čas, vyplnění a vrácení tohoto dotazníku.

Miroslava Nováková

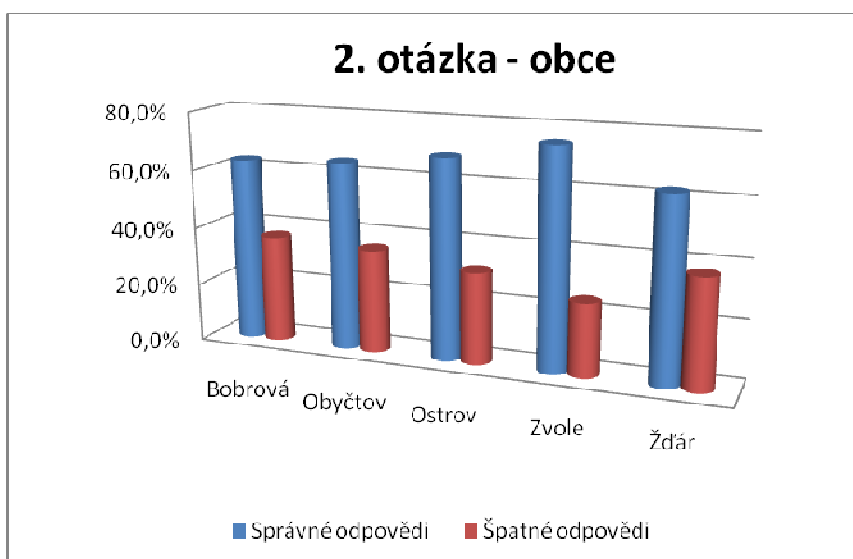
PŘÍLOHA 2: GRAFY

1. otázka - graf 1

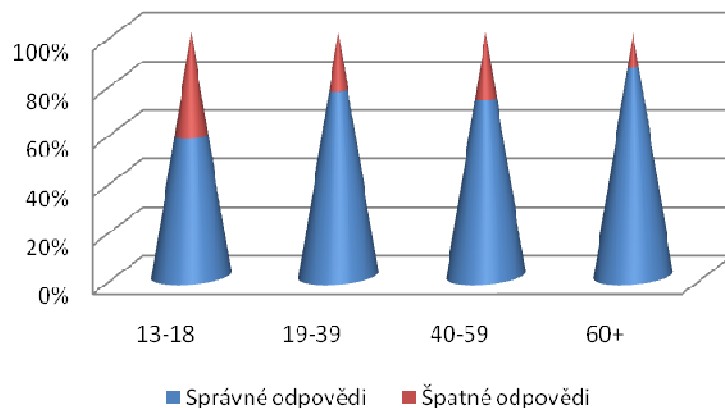

1. otázka - graf 2

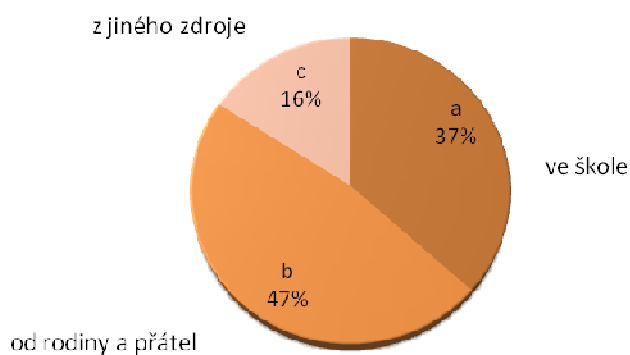
2. otázka - graf 3

2. otázka - věk

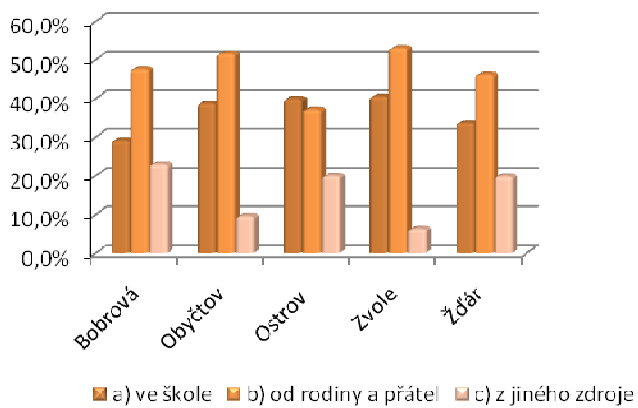
2. otázka - graf 4

3. otázka - celek

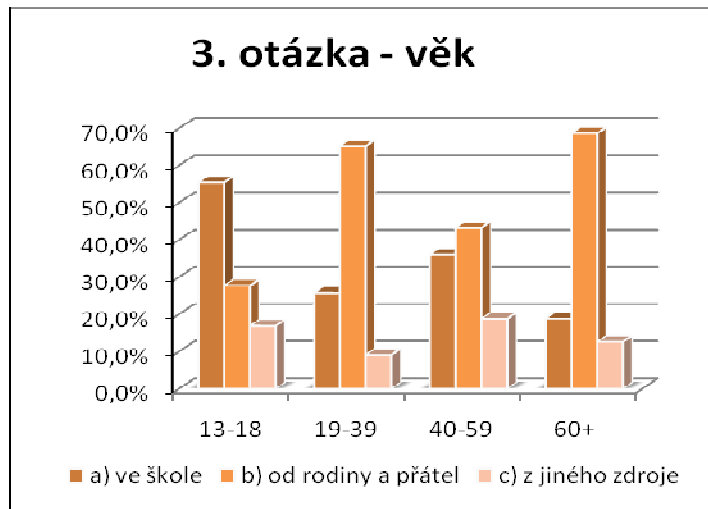

3. otázka - graf 5

3. otázka - obce

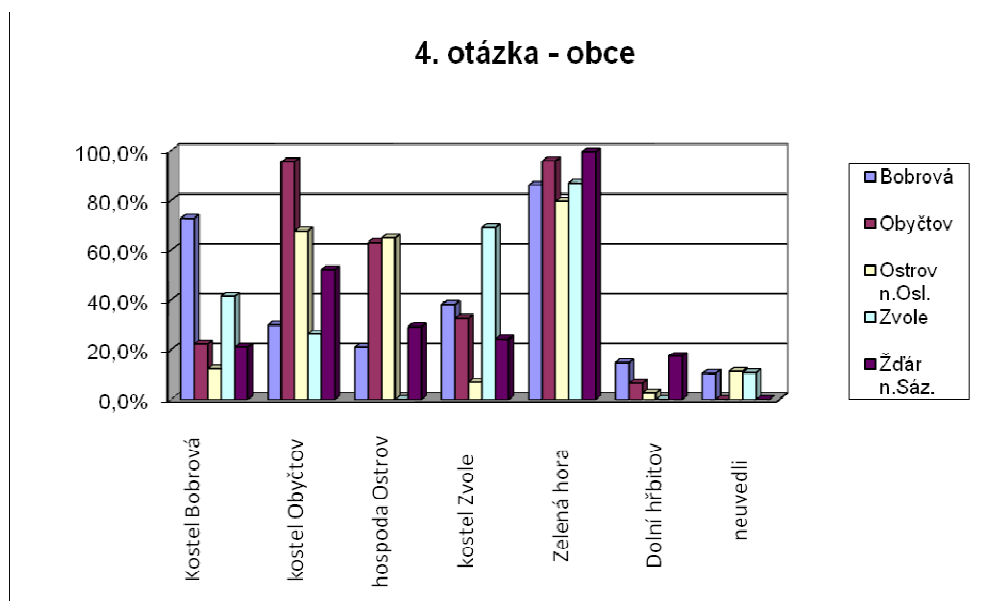
3. otázka - graf 6

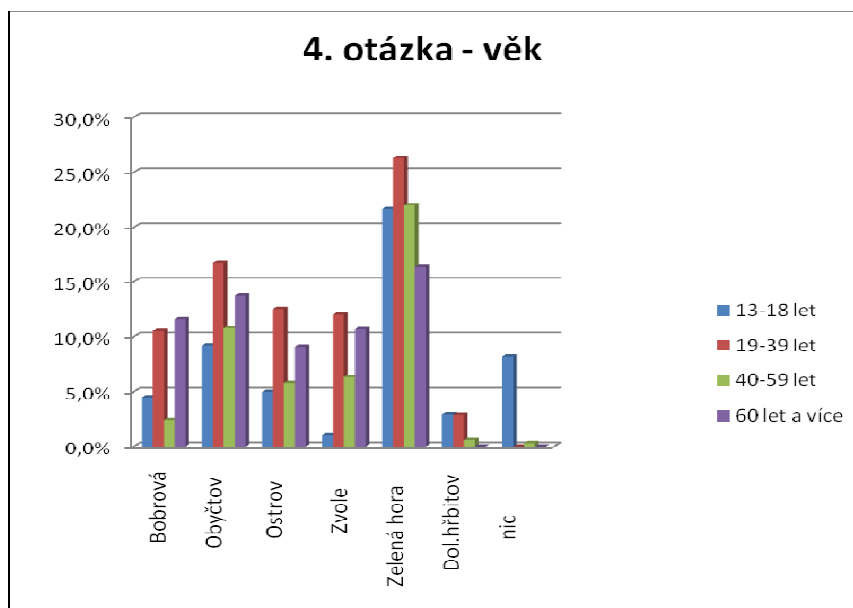
3. otázka - graf 7

4. otázka - graf 8

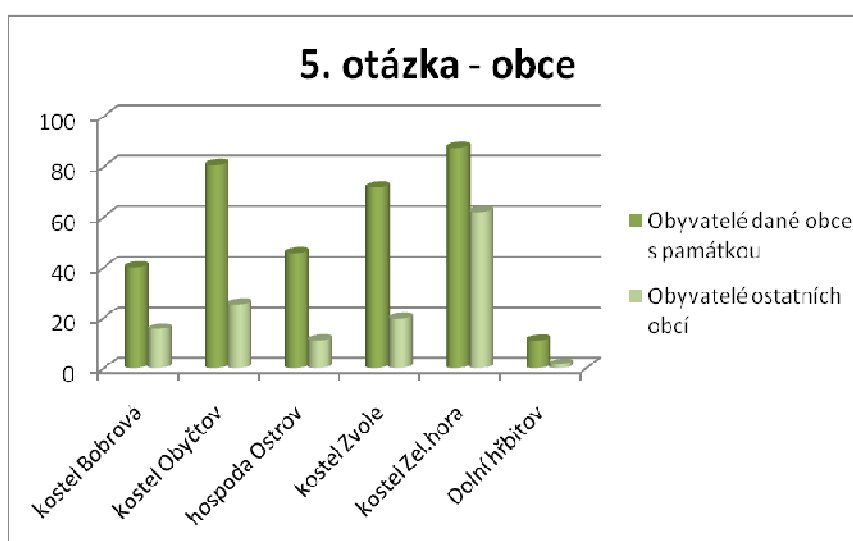
4. otázka - graf 9

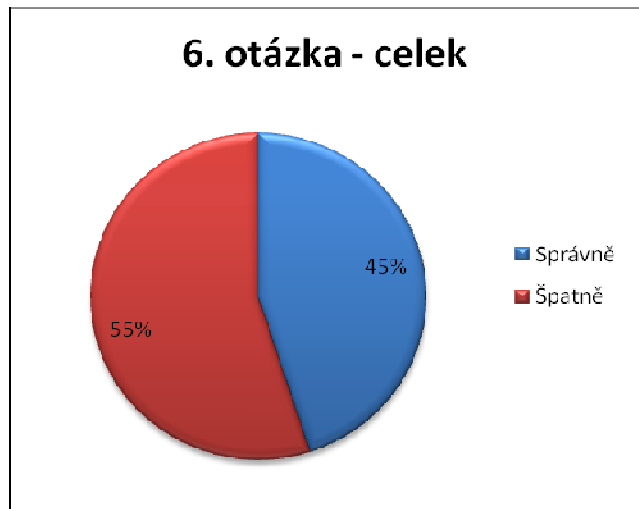
4. otázka - graf 10

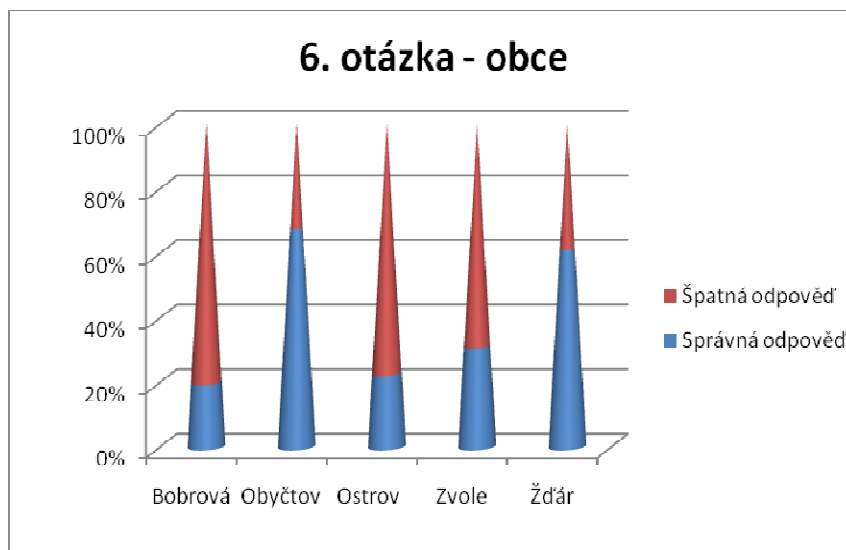
5. otázka - graf 11

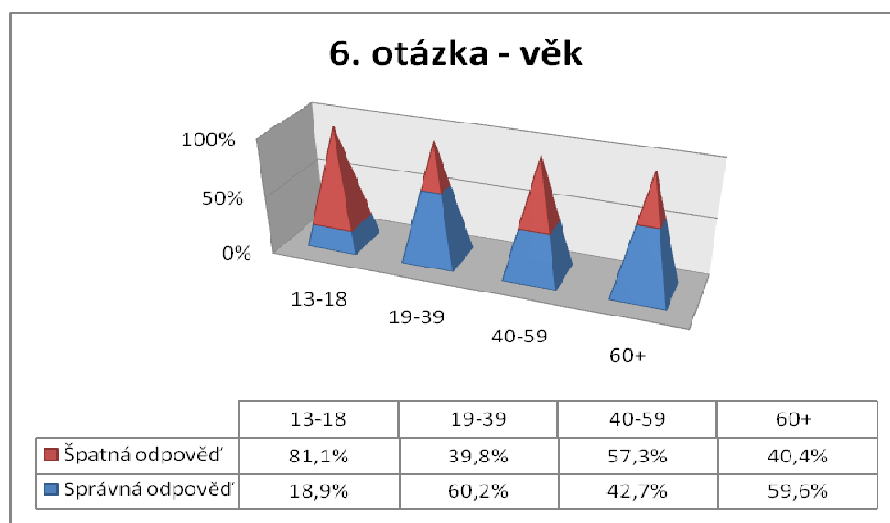
5. otázka - graf 12

6. otázka - graf 13

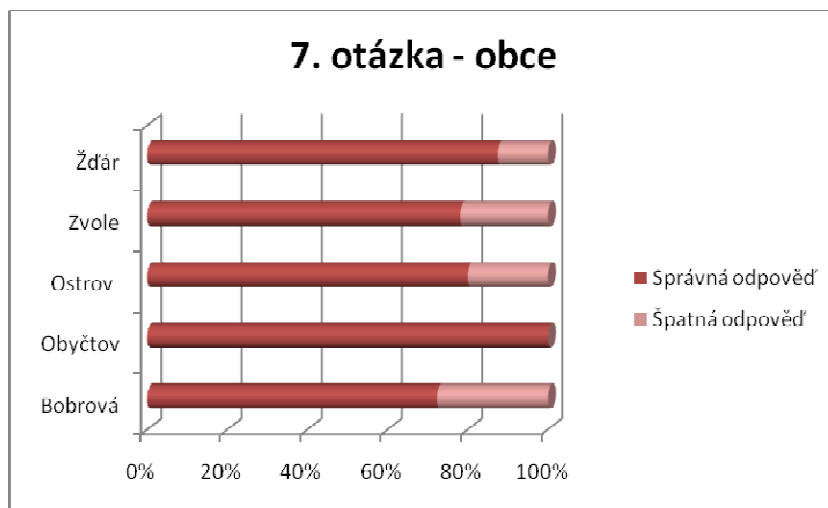
6. otázka - graf 14

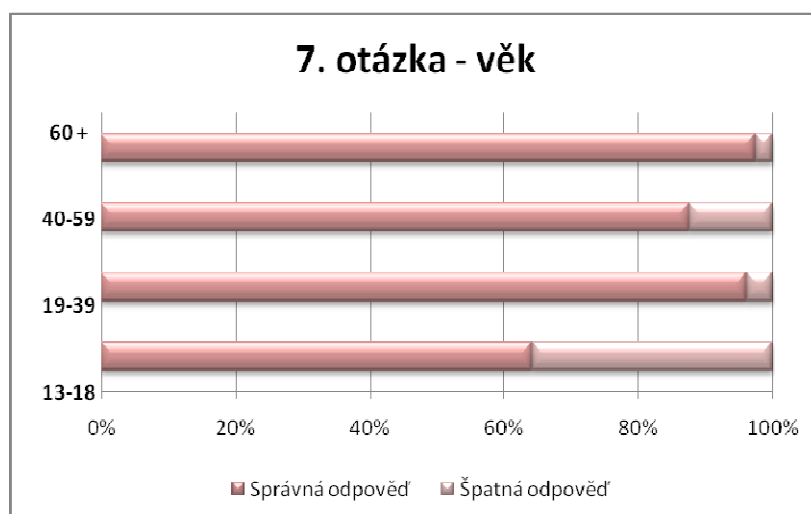
6. otázka - graf 15

7. otázka - graf 16

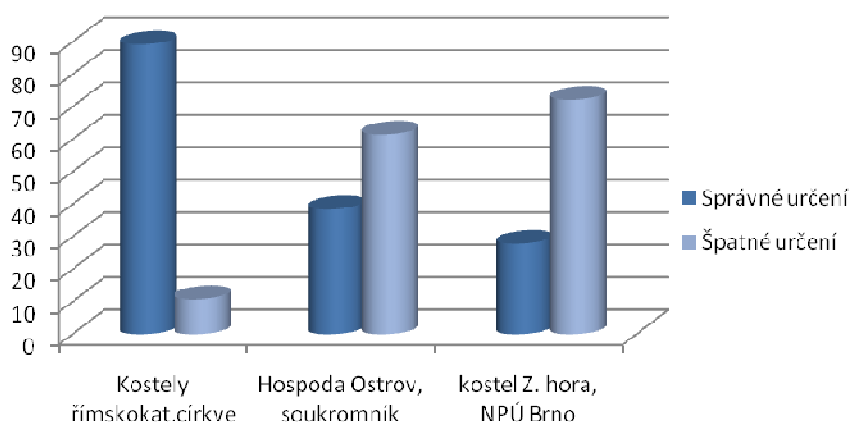
7. otázka - graf 17

7. otázka - graf 18

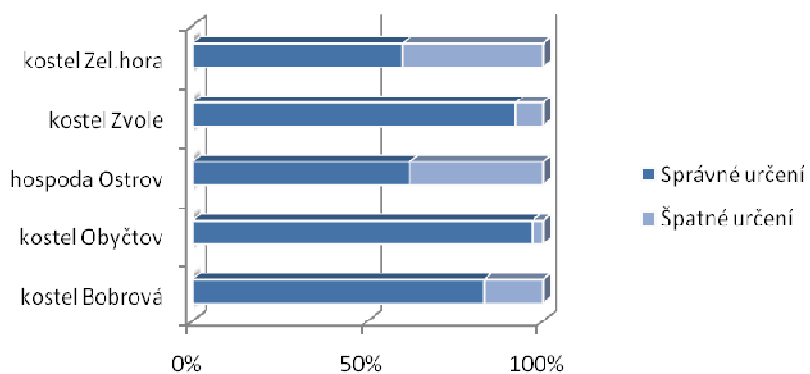

9. otázka - celek

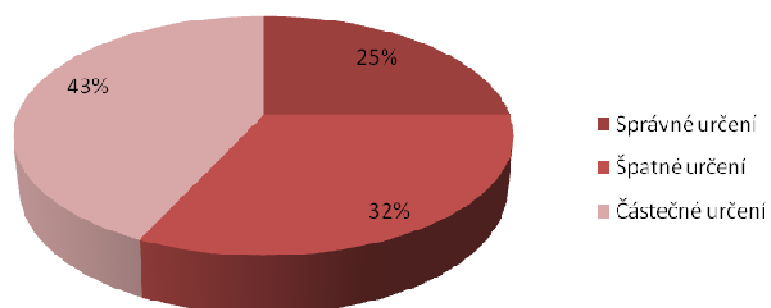
9. otázka - graf 19

9. otázka - obce

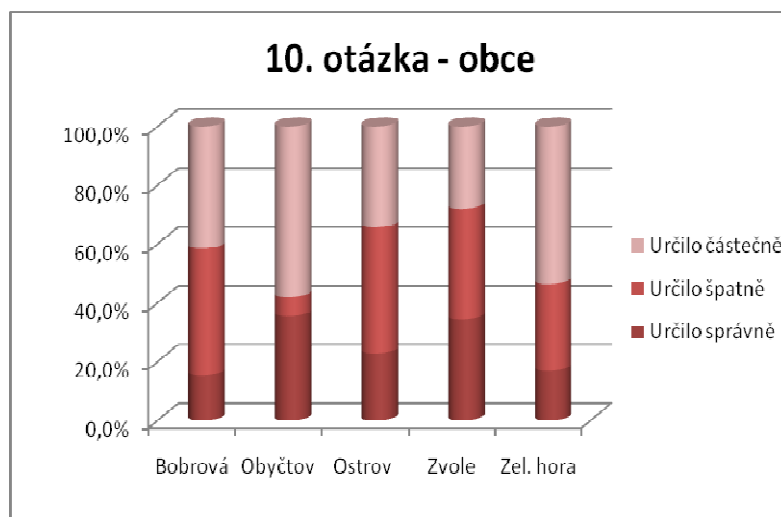

9. otázka - graf 20

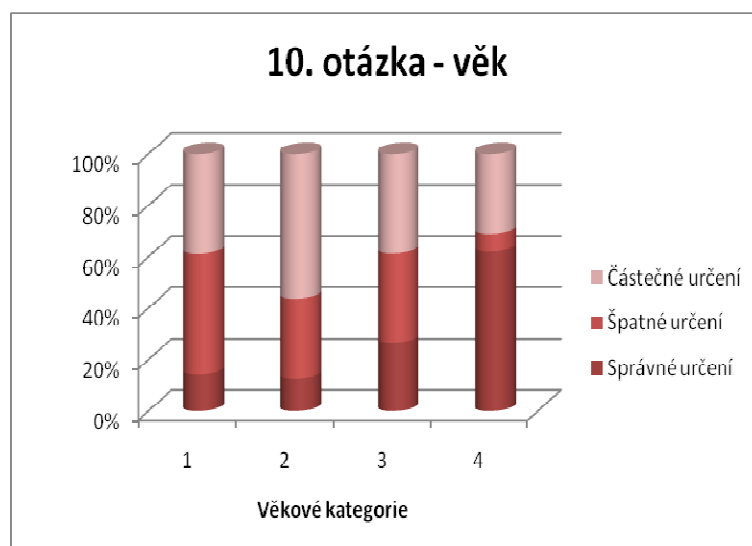
10. otázka - celek

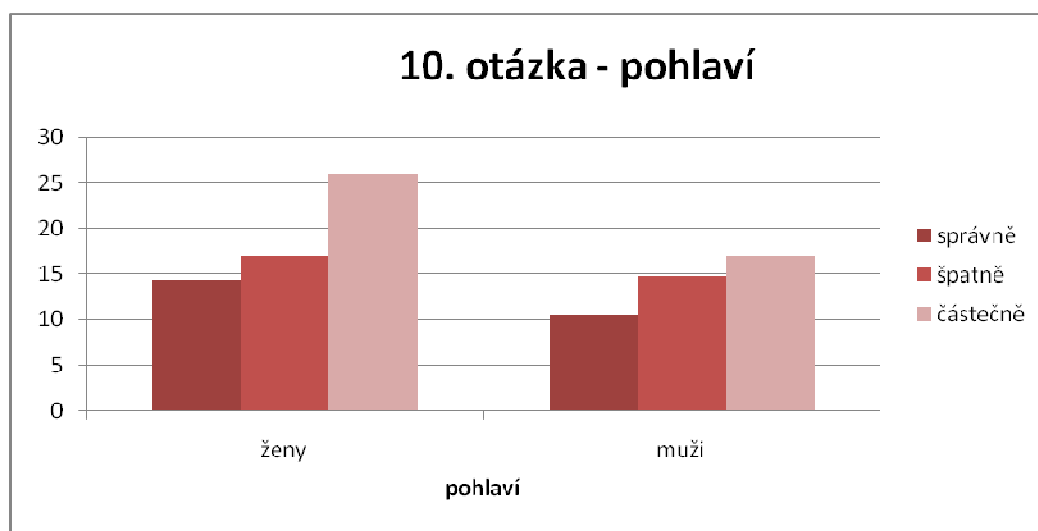
10. otázka - graf 21

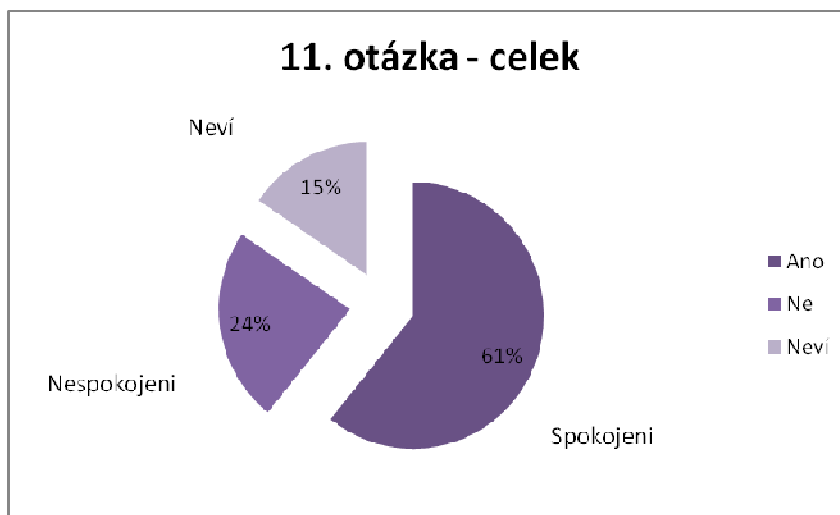
10. otázka - graf 22

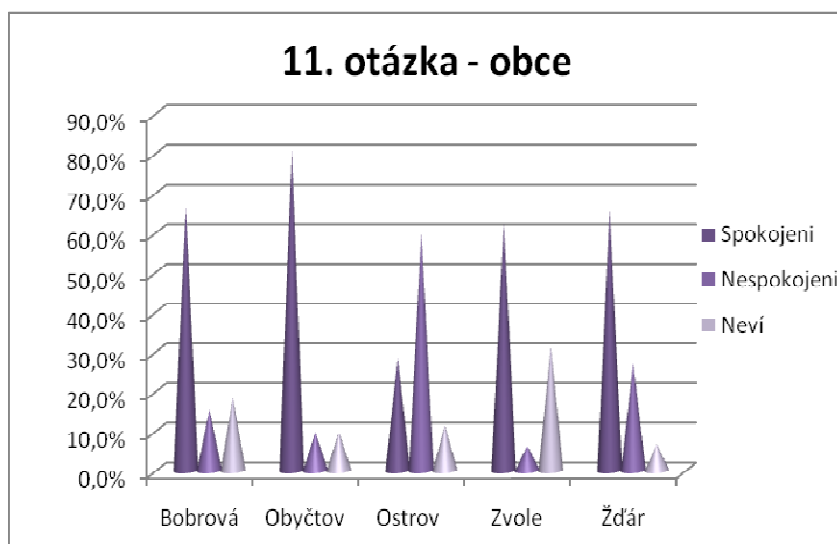
10. otázka - graf 23

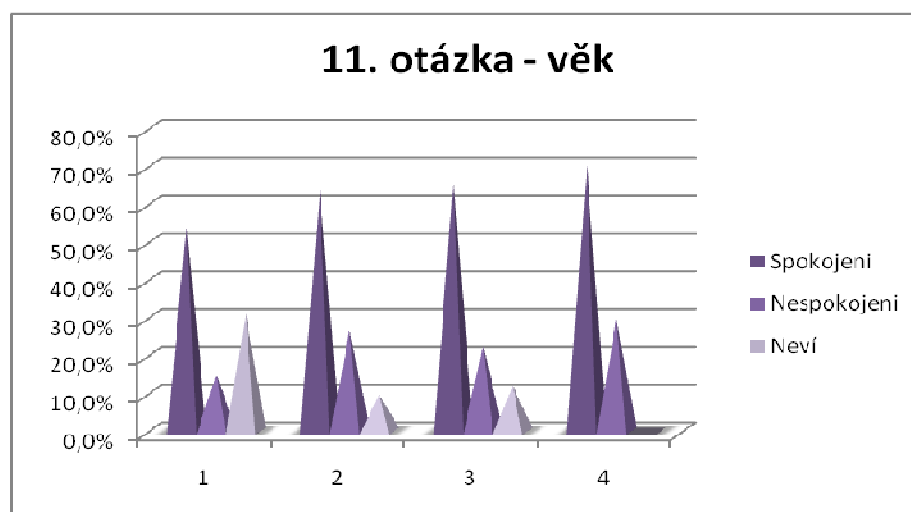
10. otázka - graf 24

11. otázka - graf 25

11. otázka - graf 26

11. otázka - graf 27

PŘÍLOHA 3: FOTOGRAFIE ZKOUMANÝCH PAMÁTEK

Obr. 1 - Kostel sv. Petra a Pavla v Horní Bobrové – pohled na kostel zepředu

Obr. 2 – Kostel v Bobrové - motiv patronů kostela: klíče a meč

Obr. 3 – Kostel v Bobrové - boční pohled na kostel s věží

Obr. 4 – Poutní kostel Navštívení Panny Marie v Obyčtově – nákres v kronice

Obr. 5 a 6 – Kostel v Obyčtově - věž kostela z různých pohledů

Obr. 7 a 8 – Kostel v Obyčtově – interiér: kazatelna a hlavní oltář kostela

Obr. 9 – Kostel v Obyčtově - varhany

Obr. 10 – Panská hospoda v Ostrově nad Oslavou - nejstarší dochovaná fotografie objektu z internetové stránky <http://www.veselicko.cz/santini.php#3>

Obr. 11 – Hospoda v Ostrově nad Oslavou – pohled zepředu

Obr. 12 – Hospoda v Ostrově nad Oslavou - momentálně delší dobu v rekonstrukci

Obr. 13 – Kostel sv. Václava ve Zvoli - pohled zepředu

Obr. 14 a 15 – Kostel ve Zvoli - pohled z různých stran

Obr. 16 a 17 – Kostel ve Zvoli - symbol na vrcholu štítu průčelí – dvojitě W a socha sv. Jana Nepomuckého před kostelem

Obr. 18 a 19 – Kostel ve Zvoli – interiér: hlavní oltář a obraz hlavního oltáře od K. Škréty

Obr. 20 a 21 – Kostel ve Zvoli - dobové fotografie: oprava kostela roku 1970 a oprava střechy roku 1973

Obr. 22 - Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou

Obr. 23 - Dolní hřbitov se sochou Anděla smrti

Obr. 24 a 25 – Dolní hřbitov - socha Anděla smrti a popisek u vchodu na hřbitov

Obr. 26 - Na Dolním hřbitově byly dočasně ponechány sochy z opravujícího se barokního mostu nedaleko Dolního hřbitova

ŽĎÁR NAD SÁZAVOU – KOSTEL SV. JANA NEPOMUCKÉHO NA ZELENÉ HOŘE

Obr. 27 a 28 - Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře a druhá fotografie použita z internetové stránky

<http://archiweb.cz/news.php?action=show&id=6009&type=1>

Obr. 29 – Kostel sv. Jana Nepomuckého - nádvoří kostela

Obr. 30 - Kostel sv. Jana Nepomuckého - alegorické sochy na střechách nad branami na nádvoří

Obr. 31 a 32 - Kostel sv. Jana Nepomuckého - opravovaná střecha kostela sv. Jana Nepomuckého po vichřici, na druhém obrázku stále zničená

Obr. 33 a 34- Kostel sv. Jana Nepomuckého - špatná fasáda na kostelu sv. Jana Nepomuckého a lomený oblouk

Obr. 35 - Současná budova cukrárny „U tří hvězd“